

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXVIII Nr. 15

KETVIRTADIENIS, LIEPOS (JULY) 21, 1988

KAINA 25 c.

Kasdien

**Liarmas dėl bombonešių
Kapitalizmas griaua kapitalizmą
Apie Pentagono valdomą mašiną
Yra kas nors blogo, ar . . .**

Ispanija iš JAV karinių bazių varo laukan F-12 gamybos bombonešius. Reikalauja, kad juos perkeltų kur nors kitur ar juos parsigabentų pas save Amerikon.

Parsigabenti Amerikon nėra prasmės, nes jie čia nereikalingi. Jiems vieta rado Italijoje, bet Italijos valdžia neatsiklausė savo liaudies, ar sutinka tuos mirti gaminančius bombonešius priimti

Prieš Amerikos bombonešių perkėlimą iš Ispanijos į Italiją sukilo, ne tik italai komunistai, sukilo ir gamtosaugos judėjimo žmonės, pacifistai, netgi vyskupai. Kuom šis liarmas baigsis? Rašant šiuos žodžius, dar nežinoma.

Pasaulyje didėjant taikos nuotakoms, tokių bėdų su savo bombonešiais Amerika gali susilaukti ir daugiau.

JAV ir Panamos konfliktas dėl Noriegos yra fenomiškas dalykas. Tai įvykis, kokio kapitalistinis pasaulis neprisimena, kad milžiniška kapitalistinė šalis mažytėje šalyje griautų kapitalizmą! Dėl Amerikos Panama paskelbtų ekonominių sankcijų, sakoma, iki šių metų pabaigos ten užsidarys daugiau kaip pusė privatiškų biznių bei įmonių.

Ar Amerika Panamoje sugriovus kapitalizmą jį pajėgs atstatyti, prašosi klausimas. Organizuoti ir profsąjungas Panamos darbininkai ir liaudies kitos įvairios organizacijos reikalauja net ginklų apsiginkluoti. Neseniai Kostarikos pasienyje Noriegos kariuomenės ir ginkluotosios liaudies milicijos jau vyko kariniai manevrai — mokyti šalį nuo užpuolikų iš užsienio apginti.

Jeigu Amerika bandys ginklais ten atstatyti sugriautą kapitalizmą, tai tikrai brendant per žmonių kraujo klanus.

Prez. Reaganui kainavo bilijonai ir milijonai dolerių sukurti Pentagono valdomą karinę mašiną, bet pasirodo, kad ta mašina buvo gaminama iš labai prastos medžiagos, nepaisančios mokesčių mokėtojų pinigų.

Kas neatsimena, kai Pentagonas už reikalingus mašinai paprastus kūrėjus (hammers) mokėjo po \$500, už paprastus suktuvėlius po keliasdešimt dolerių, už išeinamosios "puodus" po kelis šimtus dolerių, už kavai virti puodus net po \$7,000?! Dabar susekta, kad toje mašinoje vyko dar didesnės aferos pasipinigavimui.

Nežiūrint, kad ši mašina kainavo neapsakomai brangiai pagaminti, bet ji braška, girgžda užsikrėtusi aferomis. O kas būtų, jeigu kiltų karas ir mašiną reiktų paleisti į darbą? Nejaugi atsikratytų ipročio

Sakių rajono kolūkyje gyvena Janinos ir Jono Keršulii šeima. Jau dvidešimt penkeri metai, kaip jie augina veršelius, kurių šiuo metu prižiūri 250. Gerai prižiūrimi gyvuliai priauga iki 721-753 gramų per parą. Sąžiningu darbu šeima per metus uždirba 12-13 tūkstančių rublių.

Švitoje nuotraukoje: Janina ir Jonas Keršuliai su "Taikos" kolūkio pirmininku Zigmū Povilaičiu.

MUMS RAŠO IŠ VILNIAUS

APIE KLAIDAS IR "KLAIDAS"

Šį kartą pasidalinsiu mintimis apie savotišką gyvenimo sritį, kuri jums mažiau žinoma: apie Vakarų radijo stočių laidas į Lietuvą. Jas asmeniškai klausausi susidomėjęs. Ypač dabar, kada Tarybų Sąjungoje, taip pat, aišku, ir Lietuvoje vyksta persitvarkymas, kada mūsų gyvenime praktiškai nebeliko draudžiamų temų, kada visiškai atvirai diskutuojama visais klausimais. Ir tais, kurie iki pastarojo laikmečio buvo tarsi kažkokia Vakarų radijo stočių (ir apskritai propagandos) monopolija.

Mano nuosirdžiu įsitikinimu, visa tai Vakarų propagandą pastatė į labai keblią padėtį — čia kalbu apie specifinę tos propagandos dalį, skirtą socializmo šalims veikti ir „tobulinti“. Ji emė labai trukti temų, pradėjo kartotis, bejėgiškai blaškytis. Matyt, ir jai reikėtų „persitvarkyti“, tačiau to daryti juk neleidžia pati tos propagandos prigimtis.

Deja, neatskiriamu tos prigimties bruožu yra paprasčiausias melas. Jis paleidžiamas darban tiek didelių įvykių metu (to klasikinis pavyzdys — Černobylio tragedija. Ne viena lietuviška Vakarų radijo laidų taip ir nepatikslino fantastinio jų paskelbto aukų skaičiaus),

ir tokiu atveju pasipinigauti?

S. J. Jokubkos kvietimu ruošėsi į Ameriką atvykti viešėti plačiai lietuviams žinomas žurnalistas Vytautas Kazakevičius. Gauta žinia, jog neatvyks. Maskvoje JAV ambasada jam neduoda vizos. Kodėl neduoda, vieni vilkai težino.

Vadinasi, nors JAV-TSRS savitarpio santykiai šviesėja, bet tebėra gana tamsūs. Jeigu ir plunksnos darbininko, kaip V. Kazakevičius, bijo, tai mūsų valstybės departamente yra kas nors blogo, ar ką nors pikto užnatyje slepia.

S. J. Jokubka

Trumpai

— Amerika ir Izraelis susitarė išvystyti naujos rūšies taktinį šovinį (missile), kuriais būtų galima šaudyti arabų balistines raketas. Gynybos sekretorius Frank Carlucci sako, jog šis naujos rūšies šoviny bus naudingas ir "žvaigždžių kamrams".

— Rytų Berlyne daugiau kaip šimto šalių taikos sąjudžių įvyko konferencija, kurioje dalyvavo virš 1,000 delegatų. Konferencija pasisakė, jog neatominės zonos pasaulyje padeda laimėti taiką.

— Amerikoje slaugių algos nepavydėtinos. Ryšium su tuo ligoninėms slaugių stinga. Medikų asociacija nutarė ligoninėse įvesti ligonių priežiūrai naują profesiją — "slaugių padėjėjų" profesiją.

— Amerikos komjaunimo lygos konferencijoje, vykusioje Massachusetts universitete, dalyvavo daugiau kaip 300 delegatų.

— Amerikoje aštrėja vaikų darželių problema. Eidamos į darbą darbininkės moterys neturi kur savo mažų vaikų palikti. Privatiškuose vaikų darželiuose reikia per savaitę mokėti nuo 100 iki 200 dolerių.

— Apie 200 žmonių piketavo Santa Ana, Cal., teisėjo Randall L. Wilkinson namus dėl to, kad jis leido vienam namų savininkui į gatvę išmesti neturtingą nuomininką, nepajėgiantį mokėti nuomos.

— Aukščiausiasis teismas 5 balsais prie 4 išaiškino, jog North Dakotoje neturtingų tėvų vaikai vykdomi į mokyklą autobusais už važiavimą turi mokėti taip, kaip ir visi kiti moka.

— Hondūro miškų komisija sako, jog JAV ir Hondūro išvien neseniai vykdyti kariniai pratimai (manevrai) sunaikino mažiausia 10 procentų Hondūre pušimis užveisto miško.

— Indonezijos didlapis "Merdeka" ("Laisvė") piktai pasisakė prieš JAV, kad jos norinčios Ramiojo vandenyno regione neatominės zonos.

— Meksikos pasienyje JAV muitinės pareigūnai sulaikė Vietnamo karo taikos veteranų 37 sunkvežimių karavaną, gabenusį į Nikaragvą maisto, drabužių mokyklos reikmenų.

se Vakarų radijo laidose man praktiškai neteko girdėti nė vieno teigiamo atsiliepimo apie dabartinę Lietuvos gyvenimą. Netgi tokie ryškūs mūsų kultūros pasiekimai, kaip Vilniaus valstybinio jaunimo teatro gastrolės Jungtinėse Valstijose, apkaišomos žodeliais „jeigu būtų kitaip... būtų dar geriau...“.

Tokia politika kaip tik ir gimdo „klaidas“, kurios — visiškai sąmoningos...

Vytautas Zemaitis

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS — 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Akiratininkas pasapaliojo apie pažangiečius

Chicagoje išeinančiame vadinamą "dypukų kultūrininkų" mėnraštyje "Akiračiuose", gegužės mėn. laidoje, po antrašte "Bimbinkų Laisvė užsidarė" toks Vyt. Gedrimas rašo, kad dabar Chicagoje leidžiama Vilnis liko vienintėlis pažangiečių laikraštis, bet atrodo ir jo, likimas, bus panašaus Laisvės likimui.

Sventa teisybė. Neatrodė, bet tikrai bus toks pat likimas kaip Laisvės, kaip buvo "Keleivio", "Naujienu", "Vienybės" ir kitų emigracijoje ėjusiuju lietuviškų laikraščių, nes emigracija yra toks dalykas, kuris nėra amžinas. Anksčiau ar vėliau ir "Akiračiai" susilauks tokio likimo.

Toliau tas Vyt. Gedrimas rašo, kad "šitai baigiasi lietuvių komunistų, vad. pažangiečių, judėjimas čia Amerikoje. Jie, girdi, akiai tikėjo komunistų propagandai Lietuvoje, bet nesugebėjo išvystyti platesnės veiklos, ir todėl liko vienkartinis mažos išėivijos dalėlės junginys, nepalikęs jokių žymių pėdsakų nei pasekėjų".

Keista, kad mokytojų žmonių laikraščio bendradarbis Vyt. Gedrimas taip nusirašė iki nulio, apibūdinamas pažangiečius ir jų nueitą kelią. Viena, pažangiečiai nėra komunistai. Jeigu jų tarpe yra vienas kitas, tai dar nereiškia, kad jie visi komunistai. Antra, pažangiečiai niekad akiai netikėjo komunistų propagandai Lietuvoje. Per visus buržuazijos valdymo metus Amerikos lietuviai pažangiečiai tiesė pagalbos ranką Lietuvos darbo liaudžiai, kovojusiai už išsilaisvinimą iš buržuazinės priespaudos. Nuvertusią buržuaziją ir pasirinkusią tarybinę santvarką Lietuvos darbo liaudį Amerikos lietuviai pažangiečiai sveikino ir linkėjo geriausios sėkmės, tebelinki ir dabar. Trečia, kad "pažangiečiai nesugebėjo išvystyti platesnės veiklos ir todėl liko vienkartinis mažos išėivijos junginys, nepalikęs jokių žymių pėdsakų nei palikuonių", tai atrodo, kad tas "Akiračių" Vyt. Gedrimas visiškai nesupaižinęs su išėivijos istorija Amerikoje.

Vyt. Gedrimas nežino, kad pažangiečiai turėjo išvystę daugtūkstantinę Lietuvių Literatūros Draugiją (LLD), kuri per 60 metų veiklos lietuviškų knygų išleido daug daugiau negu krūvon sudėjus atžagareivių, įskaitant ir klerikalų išleistąsias knygas. Nežino "Akiračių" Vyt. Gedrimas kokius didelius ir po kelias dienas truncančias meno festivalius bei suvažiavimus pažangiečiai yra surengę. Nežino kad bet kuriame mieste, kuriame yra gyvenę kiek gausiau lietuvių, pažangiečiai turėjo net po kelis chorus, kurie ruošdavo koncertus ir vykdavo gastroliams į kitas lietuvių kolonijas. Jeigu nebūtų buvę išvystyto tokio didelio judėjimo, buržuazinių nacionalistų suagituotiesiems chuliganams dypukams nebūtų buvę ką piketuoti, įsiveržusiems į pažangiečių kultūrinis parengimus vartyti kėdes, daužyti langus. Jeigu pokario metais nebūtų iš Vokietijos suvažiavę į Ameriką dypukai, tai "Draugas", "Darbininkas" ir kiti reakciniai lietuviškieji laikraščiai būtų seniai susilaukę "Naujienu" ir kitų likimo. Tačiau, nors pas pažangiečius iš atvykusiųjų dypukų neatėjo nė vienas, Laisvė užsidarė tik dabar, o Vilnis dar tebegyvoia.

Kalbant, kad pažangiečiai nepaliko jokių pėdsakų nei pasekėjų, "Akiračių" tas Vyt. Gedrimas irgi nežino, jog Pittsburghe, Clevelande, Grand Rapids ir daug kitur, nors pažangiečių judėjimo ten beveik nebėra, bet tebestovi pažangiečių statyti ar pirktieji namai su salėmis kultūrinei bei visuomeninei veiklai. Chicagoje pažangiečiai tokius namus palieka net tris. Paliks ir Vilnies namą, užmūrintais langais nuo chuliganų dypukų apsisaugojimo.

Pažangiečiai palieka ir įpėdinių, tik ne nacionalistams. Jeigu "Akiračių" tas Vyt. Gedrimas žino, nusteptų, kiek pažangiečių vaikų čia gimusių ir augusių yra profsąjungų judėjimuose priešakinėse eilėse, netgi ir JAV Komunistų partijoje. Vien Chicagoje beveik pusė Vilnies skaitytojų yra jau čia gimę ir augę pažangiečių vaikai, o laikraščio kolektyve visi Amerikoje gimę, kai kurie netgi čia ir augę, Lietuvos nematę.

Vyt. Gedrimas sapaliojo, kad "kai sovietų kompartija pasmerkė Stalino kulto nusikaltimus, nuo čionykščių pažangiečių nususuko net jų pačių vaikai". Oi, oi, jeigu ne piktų dypukų skundimai makartizmo metais, kad jų tėvai skaito Vilnį ir už tai nebūtų mėtomi iš darbų, vargiai ar nors vienas pažangiečių vaikas būtų radęs šiandien kalbą su reakciniais dypukais, o kurie ir rado, tai juos galima suskaičiuoti ant vienos rankos pirštų.

Amerikos pažangiečiai lietuviai yra darbo žmonės ar kilę iš darbininkų šeimų. Nuo pat pradžios Amerikoje lietuviybę puoselėjo ir tebepuoselėja lygiai taip, kaip anais senais laikais lietuviybę išlaikė tik Lietuvoje muzikai, ir nėra išdavę darbininkų klasės bendro reikalo. Nenuostabu, kad šiandieninė Lietuvos darbo liaudis juos laiko pagarboje, inteligentija jų nesigėdina, kaip kai kurių dypukų gėdinas, nors jie nuvažiuoja su išlygintomis kelnėmis.

2

Ispanijos valstiečiai pareškė protestą prieš Europos ekonominės bendrijos politiką jų atžvilgiu, pagal kurią Ispaniją importuoja daug kiaulienos. Todėl Ispanijos valstiečiams, auginantiems kiaules, grėsia visiškas nusigyvenimas.

APIE DVIGUBĄ STANDARTĄ

Jeigu man dabar reikėtų pasakyti temą, kuri dominuoja išėivijos politikuojančiuose leidiniuose, nė kiek nedvejodama pasakytiau: religija. Ir tai — nepriklausomai nuo tų leidinių politinės spalvos ar atspalvių, jų leidėjų ir redaktorių pažiūrų tikėjimo klausimais.

Religinė tema neabejotinai tapo „lietuviškosios politikos“ sudėtine dalimi.

O ką jau bekalbėti tada, kai rašoma apie Lietuvą! Pasiskaičius tų rašinių, mažiau informuotam žmogui išties gali susidaryti vaizdas, kad žmonės ten keliasi ir gulasi vienos minties lydimi: galvodami tik apie tikėjimą...

Cia paprasta logika sakyto: panašias mintis skelbią redaktoriai bei jiems rašą žurnalistai ar šiaip autoriai yra šventi arba mažų mažiausiai — pakeliui į tai. Ir, anot tų pačių rašinių, pati išėiviskoji visuomenė visą laiką tik ir galvoja apie tikėjimą ir dvasios išganyimą.

Tačiau kai žmogus atidžiau įsiskaitai išėiviską mūsų spaudą, pamatai: esama visko. Tame prozaizkame gyvenime persipynę gėris ir blogis, kilnumas ir žemumas, rimtis ir buitinis komizmas.

Na, bet noriu kalbėti konkrečiai. Ypač daug lietuviškoje spaudoje rašoma apie Lietuvos krikščto 600-ąsias metines ir iškilmes Romoje. Apie jas rašė ir rašo visi leidiniai. Kaip tik per tą gausumą ir išlenda tarsi yla iš maišo įdomios detalės. Taip, pavyzdžiui, nežiūrint bendro istoriškai paklaus patriotinio tono, aiškėja, kad Romoje „visose iškilmėse būta per daug anglų kalbos — tuo stebėjosi ir iš kitur atvykę lietuviai“ („Laiškų lietuviams“ žurnalas). Arba štai labai įdomus sugretinimas. Vatikano radijas, pasinaudodamas Kanados „Tėviškės žiburių“ publikacija, pakiliai skelbė: „Plataus masto iškilmės taip pat buvo

surengtos Washingtone, kur savo žodį apie Lietuvą ta proga tarė nė tik aukštieji dvasiškiei, bet ir prezidentas Reaganas, vadovaujantis pasaulio politikai“.

Kaip gerai žinome, „žodžio“ nebuvo — tik standartinis, „štabo“ paruoštas laiškas, kuris, beje, buvo pritaikytas, pakeitus keletą frazių, ir kitur. Na, o apie tą patį įvykį rašydama, Čikagos „Draugas“ pastebi štai ką:

„...su liūdesiu tenka pabrėžti, kad amerikiečiai mūsų garbės kvietimus totaliai ignoravo, nemalonėję į juos netgi atsakyti“. Tad kuo tikėti: Vatikano radiju ar Čikagos „Draugu“? Aš vis tik būčiau linkęs remtis pastaruoju — vis tik Čikaga arčiau Vašingtono nei Roma...

Natūralu, kad iškilmėms Romoje daug dėmesio skyrė lietuviška spauda, esanti „arčiau Dievo“ — „Draugas“, Niujorko „Darbininkas“. Pastarajame didžiai susidomėjęs skaičiau Pauliaus Jurkaus įspūdžius. Iš didžiulio reportažo netgi išsirašiau keletą pikantiškų vietų, štai viena jų:

„Prie scenos dešinėje sėdėjo daug kunigų. Jų masė pakilo ir nužingsniavo parko gilumon. Kilo ir kiti, skubėjo, nes gali kartais nelikti užkandžių.“

Įspūdis buvo neįtikėtinas ir net šurpus. Ar negalima palaukti, kol baigsis programa?“

Tai, aišku, tik detalė, tačiau labai būdinga detalė. Juk šio tikrai svarbaus jubiliejaus ir iškilmų proga būta ir smulkių savitarpio sąskaitų suvedinėjimo, ir noro „save parodyti“, o „priešą sumenkinti“, ir dar daug ko. Susidaro įspūdis — visų mažiausia „švento susikaupimo“. To paties, kurio metų metais įsakmiai reikalaujama iš Lietuvos žmonių.

Taigi toliau veikia „dvigubo standarto“ principas...

Vladas Stanulius

IR VĖL — TAS PATS

Nėra sričių, į kurias nesikištų tautinės drausmės sargai. Neapėina ir sporto. Žodis didelei tos drausmės specialistei ir žinovei — Klivlendo „Dirvai“:

„Dar neužgijo 1967 metų skaldymo žaizdos, kai SALASS narių grupelė, pasivadinusį save American Lithuanian Sports and Cultural Activities Committee susiruošė į okupuotą Lietuvą ir ten sužaidė keletą nesėkmingų rungtynių.“

Jiems buvo duotas duobkasių vardas... tai iššaukė pagrįstą nesantaiką ir skilimą sporto klubų tarpe“.

Toliau „Dirva“ nurodo, kad vengti bet kokių, netgi sportinių ryšių su Lietuva yra:

„Aiškūs, įsakmūs ir tautinę bei sportinę drausmę palaikantys dėsniai“, o kitaip besielgia — „skandina sporto šaltinius į komunistinio sąjūdžio gelmes“.

Atrodytų, jog žmogus skaitytum rašinį, suregtą prieš kokį 40 metų. Bet ne — jis rašytas mūsų dienomis, išspausdintas laikraščio, kuris yra (taip pat neseniai) paskelbęs:

„Mes turime gausią spaudą. Ji mus informuoja objektyviai ir gana greitai. Spauda pasilieka mūsų išėivijos vienas iš jos stiprybės rodiklių“.

Jeigu tuo rodikliu yra „Dirva“ — brrrr...
V. M.

Vilnis, 1988 m. liepos 21 d.

MASKVA. Kremliaus Suvaživimų rūmai.

TASS-o fotokronika

DIDĖJANTIS SUSIDOMĖJIMAS?

„Litva literaturnaja“ („Literatūrinė Lietuva“) — rusų kalba Vilniuje leidžiamas mėnesinis žurnalas — populiarina lietuvių literatūrą ir apskritai kultūrą kitakalbių tarpe. Per jį su lietuviška beletristika, poezija, dramaturgija, kritika ir publicistika, su praeitimis ir naujienomis susipažįsta ne tik rusiškai skaitantis Tarybų Sąjungos literatūros mėgėjas, bet ir užsienio skaitytojas, kuriam rusų kalba tarpininkė ir pagalbininkė. Šių metų ketvirtajame žurnalo numeryje pagrindinė vieta skiriama lietuvių literatūrai ir dailei užsienyje. Išversti J. Aisčio, H. Radausko, Ant. Gustaičio eilėraščiai, A. Vaičiuliaičio apsakymai. V. Kubilius pristato J. Aisčio kūrybą, V. Kazakevičius rašo apie emigracinės literatūros istorinius ir šiandieninius ryšius su Lietuva. Spausdinami V. K. Jonyno, V. Kašubos dailės darbai. Supažindinama su iš Amerikos grįžusio gyventi K. Zoromskio kūryba.

Plačiu lietuviškos išeivių kūrybos pristatymu kitakalbiui skaitytojui pasirūpino ilgametis žurnalo redaktorius V. Radaitis. Beje, to „emigracinio numerio“ nebepasirašė — jis išėjo pensijon. „Literatūrinės Lietuvos“ vyriausioju redaktoriumi tapo buvęs pavaduotojas Evaldas Matvijekas (žurnalistinių darbų jis, baigęs Vilniaus universitetą, iš pradžių dirbo „Tiesos“ redakcijoje, vėliau buvo „Literatūros ir meno“ vyr. redaktorius pavaduotojas).

Reikia manyti, jog šis žurnalas dar ne kartą padės susipažinti su lietuviška emigracine kūryba. Tuo labiau kad gali pasirodyti, jog buvęs nemažas susidomėjimas emigracine literatūra naujomis sąlygomis dar didėja.

Tą patį J. Aistį, kurio taip ilgai laukė Lietuvos skaitytojas, dabar intensyviai populiarina V. Kubilius. Jis poetą pristatė ir „Svyturio“ žurnale — tai pirmas toks olatas Tarybų Lietuvos skaitytojo supažindinimas su J. Aisčio kūryba, tarp jų ir emigracine. Žinoma, plačiausiai su poetu bus susipažinta, kai išeis jo rinktinė su V. Kubiliaus aptariamuoju žodžiu. Tačiau kritikas išnaudoja visas galimybes, kad J. Aistis sugrįžtų į Lietuvą kuo geriau pažintas.

Beje, „Svyturio“ publikacija — neatsitiktinis ar pavienis žurnalo mėginimas pristatyti skaitytojui svetur atsidūrusio lietuvių kūrybą. Redakcija numato tęsti šį darbą. Po J. Aisčio — A. Vaičiulaitis. Artimiausias kitas emigrantų rašytojas, kurį „Svyturys“ numato spausdinti, yra Marius Katiliškis. O toliau — juk nemažas pasirinkimas. Kalbama apie Henriką Naglį. Turbūt galima būtų pateikti ir

Vilnis, 1988 m. liepos 21 d.

kitų, dar mažokai pažįstamų rašytojų, kurie dėl įvairių, ne vien nuo Lietuvos redakcijų priklausančių, priežasčių, yra mažiau pažįstami. Tarp jų turbūt paminėtini Jurgis Jankus, Pulgis Andriūšis, Albinas Baranauskas, Aloyzas Baronas, Česlovas Grincevičius, Alė Rūta, Antanas Rūkas ir kiti — tik rinkis. Vadinas, dar vienas žurnalas įsijungia į emigracinės literatūros populiarinimą.

„Naujos knygos“, supažindinusios su E. Cinzo „Sventojo Petro šunyno“ ištrauka, ketvirtajame numeryje pateikė pluoštelį Kazio Bradūno eilėraščių iš jo naujausio rinkinio „Krikšto vanduo Joninių naktį“.

„Pergalė“, pristačiusi emigracinės Antano Vaičiuliaičio ir Liudo Dovydeno novelistikos pavyzdžių, toliau tęs šį darbą. 6-ajame numeryje pradėdama spausdinti Antano Skėmos „Balta drobė“. Susidomėjo emigracinės kūrybos skelbimo galimybėmis ir vaikams skirta „Zvaigždutė“: galvojama apie Vyta Nemunelį, Leonardą Zitkevičių, ar dar ką nors...

„Nemunas“ žada spausdinti naują Eduardo Cinzo novelę.

Po ilgos pertraukos emigracinę publikaciją paruošė, tiesa, nesukubant spausdinti, „Kultūros barai“ — tai Pulgio Andriūšo memorai iš jo „Septintojūn išileidus“. Tuo tarpu „Literatūroje ir mene“ po praėjusių metų emigracinių „Poezijos pavasario“ publikacijų nieko naujo nepasirodė, seniai nebūta išeiviškos kūrybos naujienų ir „Gimtajame krašte“. Vėl su emigracinės kūrybos pluoštu pasirodo „Poezijos pavasaris“: Judita Vaičiūnaitė supažindina su Australijoje gyvenančios Aldonos Vesčiūnaitės eilėrašciais.

Tad darbo šioje naudingoje srityje pakanka. Kad tik visi redaktoriai turėtų norų.

Vytautas Uzgirys

APIE NOSTALGIJĄ

Dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą esperanto kalbos kūrėjas L. L. Zamenhofas Londone kalbėjo: „Tu stovi dabar prieš mano akis, mano brangioji Lietuva, kurios aš niekuomet negaliu užmiršti, nors palikau tave dar būdamas vaiku“.

Gimtine, kaip ir motina, tėra viena. Ne veltui J. Vilkelis iš Kanados rašė: „Jeigu atsitiktų taip, kad ir basas, ir alkanas, ir vaikams neturi ko paduoti, vis tiek neiseik (iš Lietuvos — A. K.), iš čia nekeliuk nei į Amerikas, nei į didesnius rojus“. Priesakas nieiškoti kitų „rojų“ būdingas visiems laikams. Prisimintina, kad dar Vaižgantas kadaise parašė veikalą „Ten gera, kur mūsų nėra, arba

neapleiskime Tėvynės“.

Ką gi pirmiausia prisimena užsienio lietuvių? Įsimintini P. Naužiaus žodžiai: „Pasiilgau savo gimtinės. Labai mėgstu mišką, gamtą, negalėjau prigyti ant akmens“. P. Naužiaus nykiai atrodė JAV anglies kasyklų rajonas, o E. Lekavičiui svetima buvo Australijos gamta: „Nebuvo beržų, pušų, eglaičių. Ir paukščiai dangiu skraidė kitokie“. A. Vaivutskas: „Akyse dar tebedūlavo pavasarį vakarėjantis gimtasis Skapiškis, o širdyje jau ėmė rusenti ilgesio ugnelė...“ Graudžių dainą „Sudiev, kvietkeli tu brangiausias“, išraudotą poeto A. Vienažindžio žodžiais, moka kiekvienas emigrantas.

Nostalgijos būseną ne kartą aprašyta grožinėje literatūroje. Įdomu, kad lietuvių autorių grožinėje kūryboje nuo emigracijos pradžios iki pat šių dienų nebuvo palankiai vaizduojami nei paliekantys tėvynę, nei jų likimai svetur.

Poetas J. Mikuckis, grįžęs į gimtinę 1968 m., sakė: „Aš tvirtai tikiu, kad kiekvienas išeivis, kiekvienas, palikęs savo tėvynę, iki mirties nerūsta, kankinamas nostalgijos ir noro grįžti tėvynėn“.

Dar Antikos išminčius sakė, kad miesto mūrai — svarbu, bet svarbiausia — žmonės.

Čikagiškės „Vilnės“ redaktorė J. Marazienė: „Kiekvieno sąmoningo lietuvių mintys visuomet audringai skrieja į gimtąją šalį — gimtąją žemę“. Ilgametis „Laisvės“ redaktorius A. Bimba yra sakęs, kad pažangieji JAV lietuvių yra ir Amerikos, ir Lietuvos patriotai, kad jie turi dvi tėvynes.

Naujieji emigrantai, vadinamieji „dipukai“, kai kada imigracinę šalį vadina „pasiskolintuoju kraštu“. Palikę Lietuvą dažniausiai politiniais sumetimais arba panikos vedami, jie neretai bando atskirti tautą nuo žemės. Nostalgija tegali nekankinti tik atskirų išeivių. Bet tokių žmonių tėra vienetai. „Tautų tautoje“ — JAV — šiuo metu labai domimasi savo tautine kilme. Net pilnai pritaipę JAV visuomenėje, net gimę tenai, o kartais ir antros ar trečios kartos amerikiečiai. Štai JAV dramaturgas ir režisierius Dž. Lorensas kalbėjo: „Aš juk namie. Turiu teisę didžiulis, kad čia, Vilniaus apylinkėse, mano šaknys“. Ne veltui išeivijoje gajausia meno saviveiklos šaka — chorai, daina.

Prisiminkim ir neseniai Lietuvoje viešėjusios lietuvių kilmės aktorės iš JAV Rūtos Lee-Kilmontės žodžius: „Mano širdis — visad su Lietuva“.

Lietuvos link daug metų ėjo dailininkas K. Zoromskis. Parvykęs iš JAV, jis tarė: „Sugrįžęs į Lietuvą, jaučiuosi atsistojęs ant savo žemės, kurios taip pasigėda-

MES — INTERNA-CIONALISTAI

Ryga — gražus miestas. Tai — europinio masto didmiestis. Žiediniu greitkelio pietinio iki šiaurinio pakraščio važiuojama apie valandą. Centras — elegantiškos trečiojo—ketvirtojo dešimtmečių architektūros. Senamiestis primena Vilniaus, ir tvarkomas beveik idealiai. Daug norėjo parodyti, papasakoti literatūros kritikas Dainis Ivansas per kelias mano viešnagės dienas Tarybų Latvijos sostinėje. Nesuspėjo. „Atvažiuok vasarą“, — kvietė atsisveikindamas Dainis. Taip, žinoma, juk Ryga — dar ne visa Latvija, o žiemos pabaiga su šlapdriba — ne pats geriausias laikas... Būtinai aplankysiu bičiulį. O gal jis pirma — Vilnių? Pamatysime. Svarbu, kad mūsų neskiria sienos, neskiria ir kalba.

Sios aplinkybės leidžia sutrumptinti mano — ir ne tik tai mano — draugystės maršrutus į šiaurę, į rytus ar į pietus. Sunku iš karto pasakyti, kas mus daugianacionalinėje Tarybų valstybėje skiria, užtat lengva pasakyti, kas mus jungia: pirmiausia — tarpt nacionalinio bendravimo kalba — rusų kalba. Tarsi patogus drabužis, jis nevaržo mūsų, neuždeda prievartos antspaudo. Dainis pasakojo apie Rygos literatūrinės naujienas rusiškai, kaip ir aš — apie mūsų kultūrinį gyvenimą. Kitu atveju reiktų vertėjo, o greičiausiai mes abu neturėtume galimybės pasikeisti kultūrine informacija...

Jaunas gruzinų dailininkas iš Batumio Goga Korgelidzė neseniai man pasakojo apie savo gimtojo kaimo nacionalinius ypatumus, ir aš sužinojau daugiau, negu iš visų iki šiol perskaitytų knygų. Kalbėjomės, žinoma, irgi rusiškai.

Galbūt noriu priešpastatyti rusų kalbą, tarkim, prancūzų kalbai? O ne! Dalykas tas, kad ne prancūzų, ne anglų, ar vokiečių kalbos mūsų dienomis kai kam Vakaruose užkliūva. Nors kaip tik šiomis kalbomis dabar kalba ne tik tai europiečiai, bet ir afrikiečiai, kur jos buvo atneštos, taipo net valstybinėmis kalbomis. Su rusų kalba taip nėra, ji — ne valstybinė kalba, o paprasčiausia tarpt nacionalinio bendravimo priemonė. Ir jeigu tenka kalbėti apie ryškiausius permainas lietuvių tautos gyvenime, tai kaip nepasakys, kad svarbiausias jo bruožas mūsų gyvenimo internacionalizacija. Ji maitina, kaip reiškinys gyvuoja eilinio darbininko, mokytojo, tarnautojo lygyje. Žinoma, jei žmogus — be šaknų, neturi nacionalinės savigarbos, jis neįdomus, jis nieko naujo nepasakys man, o aš niekuo nepraturtinsiu jo. Nei rusų, nei anglų ar kita kalba. Internacionalizmo mūsų dienomis svarbiausia paskirtis — neleisti tvinkti uždarumo, šovinizmo piktašiams, kai savo kultura priešpastatoma kaimynų kultūrai ir tampa antikultura, priešybe. Tikiu, Lietuvoje taip neatsitiks, esame kultūriškai toli pažengusi tauta. Neatsitiktinai vadinamieji tautinės, religinės sąmonės „žadintojai“ neturi pasisekimo, nes tikrieji tokių žmonių tikslai kiti — ne statyti, bet griauti, ne turtinti mūsų kultūrą, o sėti neapykantą kitų tarybinių tautų atžvilgiu.

Virgilijus Liaška

vau per tuos ilgus dešimtmečius“.

Be Lietuvos negalėjo gyventi ir S. Matulevičienė, 64 metų kupiškietė. Paklausta, kodėl grįžo gimtinėn, atsakė: „Aš myliu Lietuvą. Negaliu gyventi be lietuvių ir savo gimtojo krašto. Prie Anglijos per dvidešimt metų nepripratau“. Jos nuomone, „visos ligos — nuo širdies skausmo ir susikrimitimo“.

Alfredas Kazlauskas

Žemaitė Amerikoje

Kas mūsų nėra girdėjęs apie Žemaitę, kas nėra išiminęs jos gausių veikalų? Bet mūsų neretai užmirštamas jos gyvenimo ir visuomeninio veikimo amerikinis periodas. JAV Žemaitė parašė kelis veikalus, jos gausūs laišukai surinkti leidinyje „Apie Ameriką“. Pastaruoju metu apie Žemaitę savo raštuose rašė ir Amerikos lietuviai. Būtent JAV pažangiesiems lietuviams priklauso ir mintis, kad Žemaitę būtina minėti per kiekvienas jos gimimo metines. Čia ir bus daugiausia remiamasi JAV lietuvių atsiminimuose minimais Žemaitės buvimo JAV vaizdais.

Kaip žinoma, Žemaitė su advokatu socialistu A. Bulota ir jo žmona atsiedė Amerikoje 1916 m. Rašytoja, amžininko tvirtinimu, nenorėdama gyventi viešbutyje, neįpratusi prie amerikietiškojo maisto, ilgą laiką gyveno pas savo sūnų Antaną Čikagoje.

V. Andrulis, ilgametis „Vilnies“ vyr. redaktorius, apie Žemaitės pirmuosius žingsnius Amerikoje rašė: „Žemaitė, rašytoja, valstietiška apsirengusi, skara apsipūbusi paprasta moteris, visiems labiau imponavo, susilaukdavo daugiau dėmesio“. Čia V. Andrulis rašytoją lygino su A. Bulotiene. Ne veltui laive Žemaitę palaikė A. Bulotienės tarnaitė. Kitos amžininkės tvirtinimu, Žemaitė Amerikoje sakiusi šturpias, jaudinančias kalbas. Tokia valstietiška, liaudiška Žemaitė pavaizduota ir žinomoje skulptūroje Vilniuje.

Žemaitė į Ameriką vyko rinkti aukų nukentėjusiems nuo karo. Ji JAV pasakė apie 100 prakalbų, lankėsi beveik visose žymesnėse lietuvių kolonijose. Buvo surinkta 50 tūkst. dolerių pažangesnių srovių žmonėms, kurie Lietuvoje nukentėjo nuo karo.

Žemaitė kritiškai vertino JAV tikrovę. Laiškuose iš Amerikos ji taikliai apibūdino darbininkų padėtį: „Doleriniai ponauja, o centiniai dirba ir badauja“. „Visur, visur tie nelaimingi neturtėliai darbininkai smaugiami, skriaudžiami, niekas nesigaili jų gyvasties nei kraujo“. Suprantama, ji buvo už „skriaudžiamuosius“, prieš šio pasaulio galiūnus, žodžiu, demokratė.

Be kita ko, rašytojos pasaulėžiūra atsispindėjo ir pasisakyme apie Vasario buržuazinę demokratinę revoliuciją: „Kilo revoliucija Rusijoje, — laiške į Lietuvą rašė ji, — mano kelionių draugai galvotrūksčiais iškeliavo. (...) Pasilikau. Žmonės būriais plaukia iš Amerikos. Rusijos revoliucija masina, lyg trauka kokia traukia“. Tačiau spalio socialistinę revoliuciją Žemaitė jau vertino priešingai. Beje, ji kritikavo ir Kapsuko vyriausybės klaidas, padarytas Tarybų Lietuvoje.

Būdamą Amerikoje, Žemaitė 1917 m. įsirašė į lietuvių moterų progresyvinio susivienijimo Amerikoje (LMPSA) 9-ąją kuopą ir lietuvių socialistų sąjungą. Žemaitė rašė į JAV ėjusius žurnalus „Naująją gadynę“, ypač „Motery balsą“. Ten ji parašė ir nemažą apybraižą „Amerikos lietuvių gyvenimas“, kuri ir šiandien tebėra aktuali. Apybraižoje atskleidžiama, kaip greit žmonės sumiesčiōnėja, nutautėja.

Žemaitėi sunku buvo orientuotis sudėtingame JAV lietuvių politiniame gyvenime. Jis buvo intensyvesnis nei Lietuvoje. JAV Žemaitėi trūko gilesnio klasinio supratimo. Prieš jos visuomeninį veikimą, kaip ir Lietuvoje, stjo klerikalai. Klerikalai apšaukė senutę — Žemaitę tuomet turėjo virš 70 metų — melage: esą ji pasisavinusi svetimus pinigus... Tuo laiku JAV buvo ir Kapsukas. Jis

nepaprastai gerbe Žemaitę kaip liaudies rašytoją. Kapsukas dėl žmonių šelpimo polemizavo su socialistais. O socialistų kampanijoje dalyvavo ir Žemaitė...

Pasirodžius pirmajam žurnalui „Motery balsas“ numeriu, Žemaitė nusiuntė jam tokį sveikinimą: „Daugel bėdų mes matėme, daugel ir naudos jūs galite atnešti. Ženkite drąsiai prie šviesos“, — ragino ji. Tuomet JAV vystėsi ir vadinamasis „sufragysčių“ judėjimas — kova už moterų lygias teises su vyrais. Pačioje Lietuvoje, kaip žinome, buvo toli iki tokio sąjūdžio.

Išikūrusioje Lietuvos respublikoje demokratinių laisvių varžymas atšaldė net JAV lietuvių smulkiaburžuazinių elementų entuziazmą buvusiai tėvynei. „Dauguma žmonių, kurie rengėsi važiuoti į Lietuvą, — rašė Žemaitė 1920 m. spalio 26 d. laiške, — dabar susilaiko vietoje, kol pamatys, į kokią pusę virs šalis — atsigsins ar pakliūs vėl po jungo dvarponių ir kunigų? Tuomet daug nebeįgrįžtu, kaip rengėsi“. Įdomu, kad ir šiandien JAV lietuvių socialistai traukia rašytoją į savąjį lagerį.

Svarbu, kad Žemaitė stebėjo ir steigiamąjį Amerikos komunistų partijos suvažiavimą, knygutėje žymėjosi kai kurias delegatų mintis. Tame suvažiavime dalyvavo ir nemažas būrys lietuvių delegatų. Kaip prisimena žymi JAV pažangiųjų lietuvių visuomenininkė Ksavera Karosienė, Žemaitė taip aiškino lankymosi suvažiavime tikslą: „Kadangi aš esu giliai susirišusi su LMPSA ir kitomis veiklomis Amerikoje, noriu suprasti tas kovas... greitu laiku grįžtu į namus, nes negaliu priprasti prie šios šalies. Man Amerikos duona karti“. Kaip teisingai nurodo K. Karosienė, „pažangiečiai visiškai nėra linkę Žemaitę Amerikoje subolševikinti ar sukomunistinti“. Bet svarbiausia, štai kas: Žemaitė likosi su LMPSA o ši organizacija tvirtėjo su kairiaisiais socialistais.

Bet Žemaitė norėjo ir negalimo: sulaukyti kairiųjų ir dešiniųjų socialistų neišvengiamą savitarpio kovą.

Žemaitė grįžo į Lietuvą 1921 m. Įsimintini garsūs jos žodžiai: „Į Lietuvą sugrįžau, Lietuvos neberadau“. Ypač rašytoja buvo neigiamai nusiteikusi prieš griežtą cenzūrą, JAV lietuvių pažangiosios spaudos, kaip ji sakė, „barbarišką deginimą“.

Prasmingai skamba Žemaitės žodžiai, skirti V. Andruliui: „Čikagoj nusivyliau lietuvių socialistų vadovybę. Sugrįžus nusivyliau sava valdžia. Blogiau kaip „prie caro valdžios“... Ir Čikagoj, ir sugrįžus gavau geras pamokas nežūrėti į dalykus paviršutiniškai. Myliu jus visus!“

Pati Žemaitė prisipažino: „Sensiti ir mokinies. Mano politinis aktyvumas plečiasi. Jūsų (JAV lietuvių — A. K.) kovose daug pasimokiau“. Matome, kad, aciu JAV lietuviams, Žemaitės visuomeninės pažiuos žymiai pakairėjo. Bet jos ir likosi tuometinio socializmo pozicijose. Žemaitė, kaip žinome, pagrįstai laikoma realistinės prozos pradininke lietuvių literatūroje.

A. Kazlauskas
Istorijos mokslų kandidatas

Išsiauklėjęs žmogus, kuris neišpila padažo ant staltiesės, o tas, kuris nepastebi, jei tai padaro kitas.

A. Čechovas

Kai žmogus stengiasi būti nuoširdus, jis jau nenuoširdus.

V. Kubanevas

Nuotraukoje triumfo arba „Anusavara“ Laoso Liaudies Demokratinės Respublikos sostinės Vientiano centre.

Tėviškėlių trauka

Buvau piktas kaip velnias. Tačiau tai buvo senokai, prieš šešėta septynetą metų. Po viešnagės Stulpėnuose ir jos aprašyme „Laisvės“ laikraštyje, netrukus gavau laišką — esą irgi nat korespondentas! Kaip jam ne gėda!.. Pėščiomis po Lietuvą? Korespondentas ir... pėščias...

Dabar atsitiktinai suradęs tą laišką, vėl skaitau ir... linksma. Ne visiems suprasti, kad nėra gražesnės, mielesnės kelionės kaip pėščiomis. Sis keliavimo būdas veda ne tik per pačių žmonių tirštumą, jis neaplenkia nė vieno vaizdo. Kelionės pėščiomis mane įtikino, kad kalba, pasakojama ne tik žmonėms, bet ir vaizdais. Nesinorėtų, kad toks teiginys kitiems pasirodytų neraštingumo aisbergu. Mintis vejasi mintį — kimbi į vieną, kimbi į kitą, ir apmaudu, kad daug žmogus praleidžia tarp keturių namo sienų, nepaisant, kad čia televizorius ir radijas, spauda ir telefonas...

Škart pėščiauju iš Naujosios Ūtos Prienų link. Naktį pasnigo ir atolydyje ištūgęs sniegas purkštė iš po pravažiuojančių automobilių ratų. Abipus kelio po nestoru sniegučiu plytėjo arimai. Jie stori, aukštai sukeltomis vagomis, ir tiesiog jauti, kad tai Suvalkija. Tad apie ką galvoti, jeigu ne apie žemę ir žmogaus gyvenimą ant jos? Kur nežvelk, žemė numelioruota, suvagota giliais grioviais, tačiau buvo neįprasta, kad ant jos išlikę viensėdijys. Tai, sakyčiau, nežažnas reginys. Sodybos, atsisakyusios netrumpais nuotoliais, surištos elektros laidų linijomis, keliais keliukais, takais takuželiais, atrode vienišiau. Ir, žinoma, labai to norint, galima tokiais vaizdais pagraudenti. Tačiau toks jų vienišumas nekėlė nei liūdesio, nei gailėsčio. Buvo svarbiau suprasti, kas šitas viensėdijas čia taip atkakliai laiko. Jos labai kontrastavo su gyvenvietėmis ir savotiškai liudijo valstietiško būdo lėtumą, valstietiško charakterio atkaklumą. Pagaliau, ar yra kitas toks ryšys, kuris taip nuosekliai sietų dabartį su praeitim? Štai pokario metais apie 67 procentai visų kaimiečių gyveno vienkiesiuose. O dabar? Dabar vienkiesiuose pasiliko apie 30 procentų. Bet argi tai maža? Ir todėl manciau, kad tie, kas pasakojame apie Lietuvą, esame labai prasiskolinę Lietuvos vienkiesiu, užmirštam ji. O neretai stengiamės pavaizduoti, kad esą jis trukdo, įneša dissonansą į mūsų kolūkinį gyvenimą. Esą per juos Lietuvoje mažiau šviesos ir daugiau purvo. Ilgai ir atkakliai skaitėjomės, kiek

kasmet iš jų persikelia gyventi kitur, ir džiaugiamės, matydami jų spartų nykimą.

Sunki ir prasminga man buvo trijų kilometrų kelionė nuo Naujosios Ūtos iki Dūmiškės. Manau, kad niekuomet daugiau nekils noras valstietį greičiau aprenkti miestietiško gyvenimo būdo. Pirmiausia 'gai' tebūna jis valstietis. Žemė nemėgsta dykaduoniavimo, ir valstietis šitą žino geriausiai. Ir vienkiesiems, matyt, tik todėl ne visi išskubėjo į gyvenvietes, kad jie... viduryje žemės.

Per juos praėjo patys sunkiausi laikai — karas ir pokaris. Vienkiesiems ištverė. Patys dažniau buvo alkani, apiplyšę, apšepusiais pastatų stogais, tačiau visuomet taurūs ir turtingi sunkia meile žemei. Dirbo nuo aušros iki sutemų. Buvo turtingi vaikais, kurių užteko ir karui, ir pokariui, ir sparciai besikuriančioms miestams. Vienkiesių šlovė, sakyčiau, didvyriška. Pabandę vienu ypu jais atsikratyti, pajutom, kad tėviškėlių trauka didesnė, negu tikėtasi... Užželia paizerės, apsnūsta paupiai ir gandrai sukrauna lizdus ant telefono stulpų...

Manau, kad tas purvas — vienkiesių purvas — ne daugiau kaip پردrėkusi žemė. Ta, kuri taip labai reikalinga kviečiui ir rugiui, visai mūsų duonai. Tam tikra prasme tokia žemė išaugino ir tradicinę Lietuvos valstietį. Ir, žiūrėk, jis neskuba į gyvenvietes, nekeičia dulkino ar purvino keliuko į asfaltuotus kelius, nesiskundžia dėl to, kad jam toliau nueiti pas gydytoją, į parduotuvę, biblioteką, kino teatrą. Virš jo namų lapojasi dar senelių pasodinti medžiai, vingiuoja tie patys seniai seniai išminti takai. Šitų vienkiesių žmonės nesistengia pasiskubinti, o laisvalaikiu, kaip ir visur Lietuvoje, prisėda prie televizorių, radijo imtuvų... Iš Lietuvos viensėdijų pasaulį šiandieną mato ne blogiau kaip iš bet kur...

Taip, labai nemėgtu po Lietuvą keliauti automobiliu. Kiek iš tokių kelionių parsinešu pėščias, to, manau, jokių sunkvežimiu neparsiveši. Ir tai didžiausias tokių kelionių džiaugsmas.

Pranas Karlonas

Išskaudinti galima tik tą, kuri labiausiai gerbi, bet ne tą, kurio neapkenti.

J. Grušas

Geriau nepasakyti visko, negu pasakyti per daug.

L. Tolstojus

Didieji žmonės — išdidūs, mažieji — pasipūtė.

D. Baironas

Vilnius, 1988 m. liepos 21 d.

Ar išleis senuosius lietuvių romanus

Lietuvių knygų leidėjams kyla mintis išleisti lietuviško ikitarybinio romano biblioteką, kurią sudarytų apie 30 tomų. Sudarytas ir aptarinėjamas šios serijos knygų projektas. Tai sukelia diskusijų, atsiranda pasiūlymų. Greta romanų, kurie jau išleisti tarybiniais metais (Šatrijos Raganos „Sename dvare“, G. Petkevičaitės-Bitės „Ad astra“, V. Mykoliaičio-Putino „Altorių šešėly“, A. Vienuolio „Prieš dieną“, P. Cvirkos „Žemė maitintoja“, I. Simonaitytės „Aukštųjų Simonų likimas“, J. Paukštelio „Kaimynai“, J. Grušo „Karjeristai“ ir kt.), toje serijoje po ilgos pertraukos turėtų būti reprezentuojami pirmieji šio žanro kūriniai: V. Pietario „Algimantas“, Lazdynų Pelėdos „Klaida“, J. Lindės-Dobilo „Blūdas“, Kazio Puidos „Žemės giesmė“ ir kt.

Drauge galvojame romano bibliotekoj išleisti kai kurią speci-

fišką šio žanro knygų rūsį — satyrinį ir nuotykinį romaną. Tarp šių knygų turėtų pasirodyti, pavyzdžiui, J. Piliponio, V. Kropo ir kitų romanai.

Išėjimo rašytojai taip pat bus priimti romanais, kuriuos jie parašė iki 1940 m. Lietuvoje. Tai būtų L. Dovydeno „Iškau gyvenimo draugo“ ir „Broliai Domeikos“, S. Ivošišio-Leskaičio „Spūdai“, J. Jankaus „Be krantų“ ir „Egzaminai“, S. Būdavo „Loreta“ „Mokytojas Banaitis“, A. Vaičiulaičio „Valentina“ bei dar viena kita knyga.

Tačiau vargu ar būtų teisinga, jeigu iš šios bibliotekos iškristų senasis emigracinis lietuvių romanas. Reiktų prisiminti Stasį Vitaitį, Rojų Mizarą ir Tarybų Lietuvos skaitytojui dar visai nepažįstamą Kazimierą Karpių, išleidusį Amerikoje istorinės ir išeiškos tematikos romaną.

Kazys Vilnietis

ĮAMŽINTI AKIMIRKŲ ISTORIJA

Daugelis gemalių ir tvirtai į kasdienę buitį įėjusių žmonijos atradimų jau sulaukė solidžių jubiliejų — atšvėstas automobilio, plokštelės šimtmetis, o dabar pasaulio fotomenininkai rengiasi pažymėti 150 metų fotografijos sukaktį.

Lietuvos fotomeno draugija šią datą pažymės serija fotografijų, kurios bus eksponuojamos įvairiausių gimtojo krašto kampečiuose. Na, o susipažinti su įamžintų gyvenimo akimirkų istorija pakvies Šiaulių fotografijos muziejus. Nūnai jo ekspozicijoje lankytojas regi fotografijos raidą Lietuvoje ir pasaulyje, susipažįsta su žymiausių praeities fotografų darbais. Muziejaus fonduose daugiau kaip aštuoni tūkstančiai eksponatų.

Muziejaus kolektyvas fotografijos sukaktį rengia dar ir specialią parodą, kuri atspindės fotografijos istoriją nuo seniausių laikų. Šioje parodoje bus eksponuojama

daugiausia daiktiniai tos istorijos liudiniai — senosios fotokameros, štatvavai, optika, medžiagos. Viena ekspozicijos dalių taps XX amžiaus pradžios fotoateljė, įrengta pagal tų metų madą. Tą padaryti būtų sunku, jei ne kupiškėno Broniaus Karazijos dovana muziejui. Jis perdavė savo tėvo Juozo Karazijos, ilgalaikio Kupiškio fotometratininko, fotopaviljono įrengimus ir interjerą. Dabar senojo fotografo „inventorius“ atnaujinamas ir netrukus bus eksponuojamas. Ne mažiau įdomūs ir dešimties sukaupti archyvai — juk be Juozo Karazijos neapsieidavo nei viena šventė, nei vienos iškilmės, nei vienos vestuvės. Ši medžiaga neabejotinai galėtų tapti pagrindu tokios parodos, kaip „Lima nuo neatmenamų laikų“, kuri pasakoja apie vieno Švedijos miestelio gyvenimo šimtmetį ir neseniai buvo eksponuojama Vilniuje.

Antanas Rimaitis

POETIŠKOJI VAKARO VALANDA

Girios žmonės sako: treptelėjo briedis į pamėlusį ežero ledą. O po to pajudėjo vėsios lytys — pasuktinės „šalčio salos“. Pasigavo jas upokšniai ir nunešė į lankas. Tegu sau mėlynuoja vandenys ir taškosi, vartosi atatvanuose margos lydekos.

Užgrojo šiluose sakais, brukniejais pakviopė vėjai. Burbėkas tetervinas beržyno laukymėje į viržius numetė savo „kailinius“. Nesiderėdamas, tik didžiai pasipūtęs, su kaimynais besipešdamas, nusipirko sau pačią — kanapėtą tetervą.

Prikrito spindinčių rasų miško samanoms. Sužydėjo girios naktų rožė — žavioji šilagėlė. Labanoro ir Gudų girios kurtiniai gražiausią giesmę jos pasirodymui užtraukė. Prasidėjo kilnių vestuvių metas. Kiek trelių, kiek garsų — panašių į upelio gurgenių! Nepakartojami tie ryto ir saulės himnai. Nesinori, kad ateitų vidurdienis, kad išnyktų žalios sienos fone degantys saulėtekio gaisrai.

Bet ir pavakarinė miško rimtis, balutėse atsispindinti besileidžianti saulė, šešėliai, panašūs į barzdotos pasakų nykštukus, irgi tylioji, stebuklingoji gamtos saktė. Ir nebūtų šios saktės, tų jaudinančių akimirkų, jeigu negirdėtume poetiškos paukščių, kukliai pasimarginusios pilkais parėdais, ilgasnapės slankos.

Slanka — visais laikais didžiausioji medžiotojų svajonė. Dar ir dabar Gudų girioje, mažyčiame, upokšnio apsuptame Musteikos kaimelyje, jos senbuviai pamena profesorių Tada Ivanauką. Kiek šiose apylinkėse įžymus mokslo vyras yra praleidęs pavasario dienų ir vakarų, belaukdamas slankų traukimo. Sugrįžkime į tuos nepamirštamus Musteikos pavasarius, į dzūkų miškų užuovėją. Pasklaidykime profesoriaus užrašus:

„...Tą pavasarį buvo gražus oras ir labai geras slankų traukimas, todėl vakare, saulei dar nenusileidus, eidavau slankauti. Ypač geras traukimas buvo „pas Kvajalę“, gražiame, mišriame miške, kur tarp kalvų tįsojo raistai, šiuo laiku patvinę nuo sutirpusio sniego, ir atrodė kaip ežerėliai...“

„Štai karkdama ir cypdama pralėkė viena slanka, kita, vis per toli šuviui. Dar viena, arti. Nuaidi šūvis, atsiliepia toli tamsiuose

miškuose apie Kabelius, Ašašnykus... o į vandenį įstriža linija krinta mano paukštelis“.

Slankos traukia!.. Sie du žodžiai gamtos bičiuliui — tarsi gražiausia muzika. Ši liaudišką išsireiškimą reikia suprasti taip: slankos kelia vestuves. Ir ne kiekvieną pavasario vakarą. Tik tuomet, kai miškus aplieja sutemų pilkuma, pradeda dulkti šiltas, taip vadinamas „grybų lietutis“, nutilsta eglėlių viršūnėse pirmieji parskridę paukščiai strazdai giesmininkai — taikūs slankų kaimynai.

„Su vaivorykšte, vis įžiūrima ir virpančia ties alksniais, leidžiasi saulė. Dabar jau klausykis, prisėdęs ant šerpėto beržo kelmo. Spinduliuoja balutės, su žalsvomis viksvų ietimis, veidrodėliai. Ne smilga, užlieta vėjo gūsiu, nes aplinkui tokia ramuma, švilptelėjo. Virš smailastogės eglutės pasigirdo tylus garsas:

— Cirik, cirik! Chor-r-r! Chor-r-r!

Jie skrenda du — ilgasparniai miško tilvikai — slankos. Ne skrenda, o gražiai skrieja, iriasi nematoma valtimi, pasistumdami ore paslaptingai žavūs paukščiai. Tai dingsta, tai vėl išnyra.

O mišką gaubia ir gaubia tamsa, kol balų viduryje surinka mažasis apuokas. Pradingsta slankos. Tik širdyje ilgai išlieka poetiškoji vakaro valanda, sutemų burtai, šviežiu vandeniu kvepiantis eglynas. Vaidenasi, ilgai vaidenasi takas, išvedantis prie sausų kalvų.

Slanka — sulig kurapka didumo. Jos apdare — miško žolių, samanų, kerpių spalvos. Bet bene labiausiai pastebimas jos ilgas snapas. Ir ne šiaip snapas, o tobulas, gamtos sukurtas įtaisas. Tikras kirminėlių, vabzdžių iekiklis. Juo slanka atverčia pernykščius lapus, juo prasmaigsto žemę. Net žvalgytis paukščiui nereikia. Jautrus snapas lyg paduoda signalą: čia tūno laimikis!

Zoologai slanką vadina „rūpestingąja mama“. Niekas taip nemo-ka globoti savo mažylių, kaip ji — vakaro paukštė. Eiguliai pasakoja, kad, pajutusi pavojų, slanka ima gelbėti vaikus. Tiktai ginčijamasi: ar snapu, ar kojom — „letenėlėm“ sumani motina perneša savo vaikus...“

Slanka pažįstama ne tik Lietuvos, Europos miškuose. Peri ji Azorų, Kanarų salose. Žiemoja Graikijoje, Italijoje, Ispanijoje, Irane, Airijoje, Indijoje ir Didžiojoje Britanijoje. Poliarininkai yra pastebėję slankas, užklydusias į ledinuotąją Špicbergeno salą.

Leonardas Grudzinskas

LIEPOS 27 DIENA PRIEŠ 90 METŲ

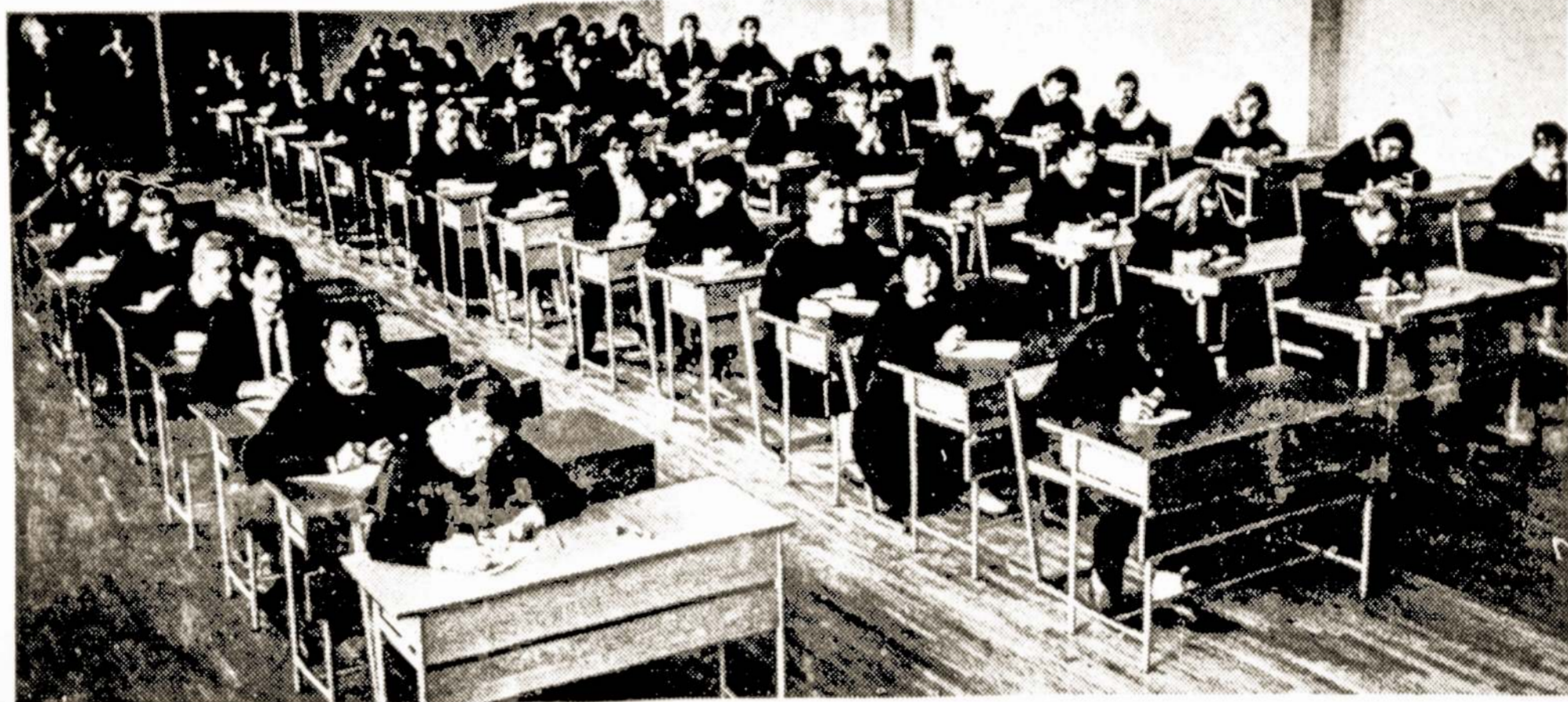
gimė lietuvių aktorius, režisierius, Tarybų Lietuvos nusipelnęs artistas Aleksandras Kupstas. Su teatrinio menu jis susipažino Maskvoje. Jo mokytojai buvo žymūs Mažojo teatro ir Dailės teatro scenos meistrai: Demidovas, Smiřliajevas, Stanislavskis ir kiti. Norėdamas pasitobulinti režisūroje, Aleksandras Kupstas lankė režisūros kursus, dirbo Proletkulto teatro režisieriumi. Grįžęs į Lietuvą, dirbo aktoriumi, vėliau ir režisieriumi Kauno, Šiaulių, Klaipėdos ir Kapsuko teatruose. Pokario metais dirbo Kauno jaunojo žiūrovo teatro meno vadovu, vėliau direktoriumi. Per savo sceninio darbo metus jis sukūrė daugybę įvairiausių vaidmenų. Nemaža Aleksandras Kupstas pasidarbavo ir kaip režisierius. Aktoringą ir režisūrinę veiklą jis derino su pedagogine veikla — daug metų dėstė aktorius meistriskumą Kauno valstybės teatro studijoje.

Siemet veislinių žirgų aukcionas Karmėlavoje. Neseniai dirbantis žirgų prižiūrėtoju Edmundas Sepikas Vėžaičiu eksperimentiniame ūkyje į aukcioną atvežė tris žirgus. Taip kitų arklių šaunumą parodoje demonstravo Dusetų valstybinio žirgyno treneris Vytautas Dapkus.

Šį kartą su daugelio pačių augintinių teko išsiskirti. Juos nupirko Baltarusijos, Moldavijos, taip pat Lietuvos kolūkiai ir tarybiniai ūkiai.

Nuotraukioje: Aukciono atidaryme — geriausieji žirgai.

Vilniaus 31-ojoje vidurinėje mokykloje gimtosios kalbos ir literatūros abiturientai rašo tokias temas: Maironio "Pavasario balsų" žmogus, jėga gyventi ir išverti [pagal P. Cvirkos apsakymą "Ąžuolo šaknys"] ir kiekvienai tautai jos kalba — didžiausia. Aitmatovas. S. Klevo nuotr.

ISTORINIŲ TYRI NĖJIMŲ KOMPASAS

Ne tik istorikai, bet ir plačioji visuomenė dar aktyviai aptarinėja neseniai paskelbtus keletą metų trukusių Vilniaus Katedros tyrinėjimų duomenis, o tyrinėtojų paslėptą filmo „Sventaragio slėnio mįslės“ premjera Meno darbuotojų rūmuose tapo neeiliniu respublikos visuomeninio gyvenimo įvykiu. Pastaruoju metu istorijos mokslo baruose — renesansas. Tad nenuostabu, kad vienas mokslininkų darbo etapas veja kitą. Prieš metus plačiai visuomenei tapo prieinamas Lietuvos Statuto tekstas. Dabar istorikų dėmesio centre — vienas unikaliausių ne tik lietuvių, bet ir baltarusių, latvių, ukrainiečių, rusų tautų istorijos šaltinis — Lietuvos Metrika.

Vilniuje įvyko tarprespublikinė mokslinė konferencija, kurios tikslas buvo apibendrinti Lietuvos metrikos tyrinėjimus, susitarti dėl naujų darbo kryptių. Kodėl kilo toks būtinumas? Apie jį buvo plačiai papasakota konferencijos, kurioje dalyvavo Vilniaus, Maskvos, Rygos, Lenkijos, Kijevo, Dnepropetrovsko mokslininkai, atidaryme.

Lietuvos Metrika paskelbta unikaliu istorijos šaltiniu, nors pirmosios šio dokumentų rinkinio knygos, pasakojančios apie XV—XVI amžių periodą, išliko tik kopijose. Lietuvos Metrika — tai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valstybės raštinės archyvas, kurio apimtis — apie 600 ranka rašytų knygų lenkų, lotynų, rusų ir vokiečių kalbomis. Tai — rūpestingų skriptorių suregistruoti diplomatiniai dokumentai, mies-

tams ir privatiems asmenims išduotų privilegijų, teismų sprendimų ir juridinių aktų nuorašai. Šis dokumentų rinkinys dabar saugomas TSRS centriniam valstybiniam senųjų aktų archyve, bet jo kopijų mikrofilmai yra ir Lietuvos TSR centriniam valstybiniam senųjų aktų archyve. Remiantis Lietuvos Metrikos žiniomis, parašyta daug mokslinių veikalų. Didžioji šių darbų dalis tenka Vilniaus, Lenkijos, Maskvos, Kijevo, Rygos mokslininkams. Konferencijoje istorikai aptarė, kaip koordinuoti šiuos mokslinio tyrimo darbus. Kitas dienotvarkės klausimas — kai kurie Lietuvos Metrikos dokumentai buvo išspausdinti XIX—XX amžiaus pradžioje, tačiau dabar rengiamasi šį darbą atnaujinti bendromis jėgomis. Tad istorikams dabar iškilo labai sudėtingas uždavinys — iširti pačios Metrikos istoriją, jos dokumentų autentiškumą. Beje, žinoma, kad didžioji ir mažoji Lietuvos valstybės raštinės buvo Vilniuje, jose saugotos dokumentų rinkinio kopijos, patys originalai — valstybės izde. Lietuvos metrikos tyrinėjimams išplėsti ir jau atliktiems aptarti kaip tik ir buvo skirta konferencija bei dauguma joje skaitytų pranešimų, kalbėta ir apie vieno pirmųjų Lietuvos Metrikos tyrinėtojų Simono Daukanto darbus. Istorikų konferencijos nužymėtos gairės tapo patikimu kompasu tolesniuose darbuose.

Valdas Araminas

Į DARBĄ — KULTŪROS...

Viskas prasidėjo taip, kaip visada: suskambo telefonas, ir malonus Grožinės literatūros propagandos biuro darbuotojos Janinos Rutkauskienės balsas pasiteiravo, ar nenorėčiau susitikti su Vilniaus gražtų gamyklos darbuotojais. Žinoma, jeigu aš negalys, jie ieškosią kito rašytojo, tačiau gamyklos dirbantieji pageidauja būtent Bagdonavičiaus...

Tai kaipgi, mielieji žmonės, po šitokių žodžių atsisakysi? Ypač jeigu į šią šaunią įmonę esi kviečiamas periodiškai? Po kiekvienos išleistos knygos? Jeigu žinai, jog imlesnės menui auditorijos Lietuvoje vargu ar berastumei? Jeigu esi įsitikinęs, jog aukštas šių darbininkų ir inžinierių literatūrinio išprusimo lygis kažkokiais nematomais saitais susijęs su aukšta gamybos kultūra? Jeigu viską supliusavęs supranti, jog šie žmonės, ko gero, man yra labiau įdomūs, negu aš jiems? Stai kodėl sutartą dieną kartu su nepakeičiamiausiu tokiose akcijose aktoriumi Jonu Cepaičiu atsidūrėme atokioje ir tyloje, tačiau suspejusioje išgarsėti visos šalies mastu Taraso Ševčenkos gatvėje.

Na, o dabar tiesiog privalu papasakoti, kuo garsi minima gatvė, pavadinta įžymaus ukrainiečių poeto vardu.

Kartą barzdotam žemaičiui nuo Skaudvilės Irenijui Smitui, jau gal dvidešimt metų tebevadovaujančiam įmonės kultūros klubui, į galvą šovė nekasdienė mintis: o ką, jeigu suorganizuotume pirmąją Lietuvoje Gatvės šventę. Išvestume į gryną orą koncertuoti visus tryliką gamyklos meno saviveiklos kolektyvų? Susipažintume su visais Taraso Ševčenkos gatvėje gyvenančiais įdomesniais žmonėmis? Pasikviestume svečių iš kitų gatvių? Iš kitų miestų? O gal net ir iš kitų respublikų? Triukšmautų šventinė mugė, važinėtu kupinos vaikų karietos, grotų dūdos ir pardavinėtų riestainių?

Kaip tarė, tai ir padarė. Jau tris kartus. Šventės, visų pripažinimu, pavyko. Jos nepraėjo nepastebėtos — apie kiekvieną plačiai rašė Lietuvos spauda, filmavo kinas, rodė TV. Paskutiniojoje, 1987 m. Gatvės šventėje jau dalyvavo svečiai — Taraso Ševčenkos tėvynainiai — poetai Petro Osadčukas ir Dimitro Ceredničenka. Beje, pastarąjį pažįstame ir kaip produktyvų vertėją, neseniai sudariusį ir išleidusį lietuvių poezijos antologiją ukrainiečių kalba. Šventės svečiai ir šeimininkai pasodino du ąžuoliukus — vieną Taraso Ševčenkos garbei, kitą — Maironio gimimo 125-ųjų metinių proga. Bus ši šventė ir šimet — apie tai liu-

dijo užsispyrusio žemaičio Irenijaus Smito derybos su vienu iš žirgynų (vadinasi, vėl važinės karietos), Liaudies meno draugija (vėl prekiaus liaudies meno meistrai) ir net Alytaus cirku...

— Tai kas naujo? — greičiau išįpročio, nei iš smalsumo pasiklausiau šeimininkų, būdamas tikras, jog jų veiklos rezervai irgi turi ribas... Nes ką naujo galima sugalvoti įmonėje, kurios direktorius P. Ramanauskas personaliai atsako už mišrųjį chorą, o vyriausiasis inžinierius E. Jurkša rūpinasi dviem šokių kolektyvais, respublikinėse apžiūrose užimančiais prizines vietas? Kurios penki kolektyvai nuolat dalyvauja Dainų šventėse? Kurios pusantro tūkstančio dirbančiųjų kolektyve saviveikliniais menais užsiima kas penktas? Ir viskas — ne paukščiukui ataskaitoje, o iš visos sielos, rimtai? Kur kiekvienus senuosius metus palydi kartu su S. Sondeckio kameriniu orkestru, tradiciškai išpildančiu Haidno „Atsisveikinimo simfoniją“? Kur iš Lietuvos rašytojų dar neapsilanke tik trys — J. Avyžius, E. Mieželaitis ir J. Marcinkevičius, o visi kiti — ir ne po kartą — jau buvo? Kur visada atplasnėja tradicinio Poezijos pavasario paukštė, atvyksta vertėjų konferencijos dalyviai? Kur kultūrai kasmet išleidžiama 50—60 tūkstančių rublių, ir išleidžiama apdairiai, nesimėtant?

— Turim naujienų, — atsakė visada neskubantis, tegu ir buvęs maratonininkas Irenijus Smitas. Ir šykštokai paaiškino, jog jie dabar rengia cehines vakarones, kuriose noriai dalyvauja ne tik darbininkai, bet ir jų šeimų nariai. Vaikams labai svarbu matyti, jog jų tėvams ir seneliams už dorą triušą įteikiama apdovanojimai, veteranų pažymėjimai, taūinės juostos, gėlės... Visi vaišina šeimininkų keptais pyragais, tortais, kitais skanėstais, gira. Į vakarones pakviečiami populiariausi aktoriai, nevengia jose dalyvauti ir gamyklos valdžia. Visai kitomis akimis žiūri vaikas į tėvą, kai jam juosta užriša ir dešną paspaudžia patsai direktorius... Ta pačia proga papildysiu Irenijų Smitą, pridurdamas, jog dėmesio vaikams bei jaunimui čia skiriama tikrai daug. Užtenka išvardinti — veikia sveikatingumo ir ritminių šokių grupės, anglų kalbos kursai, techninės kūrybos ratelis, fortepijono ir foto sekcijos, dailės studija, roko muzikos ansamblis „Faktas“, — ir turėsite pripažinti, jog tiesą sakau...

— Na, o kaip gamyba? — tęsiu mandagų pokalbį, nors atsakymą irgi žinau — mūsiškė gražtų gamykla neturi konkurencijos šalyje. Beje, tarp specializuotų šio profilio įmonių ji didžiausia Europoje... Produkcija — į 85 pasaulio šalis. Ir ne į bet kokias — importuotojų sąraše Japonija, Vokietijos Federacija, Švedija ir Italija... — Patys uždirbsime sau valiutą — užmezgame tiesioginius kontaktus su kapitalistinėmis valstybėmis, — porina barzda apžėlęs žemaitis nuo Skaudvilės, nors ir nebebeigantis maratono maršrutu „Vilnius—Trakai“, bet užtat kasdien pėsčiomis septynis kilometrus einantis į darbą. Ir paaiškina, jog partneris moderniausias stakles, už kurias gamykla trejus metus mokės... kuo? Teisingai, gražtais... Pamatęs, jog dairausi po klubo salės sienas, apkabinėtas meistriškai atliktais fotopėizažais, Irenijus papasakoja, jog jie prieš porą metų pasirašė bendradarbiavimo sutartį su LTSR fotomeno draugija, kurią realizavo jau net devyniomis fotoparodomis, dvi iš kurių buvo užsieniečių — suomių. O štai — Vilniaus Vaicekausko, kuris pirmasis gavo naujai įsteigtą prizą — už rūpinimąsi tėviškos ekologija... — Paskaityk keletą humoreskų, bet suplanuok laiką taip, kad liktų kelios minutės įspūdziams iš Japonijos, — paprasė nežilstantis ir, mano ypatingam pavydui, neplinkantis žemaitis Irenijus Smitas. Pamatęs nuostabą mano veide, mandagiai paaiškino, jog jie ir kvietė mane todėl, jog per Vilniaus radiją girdėję žiupsnelį Bagdonavičiaus įspūdzį iš minėto turnė, tačiau negalvok, jog kvietėm vien dėl to — knygą išleidai visai neblogą... Žinok, jog klausinėsi ir apie Japonijos reklamą, dar kartą nustebino Irenijus, ir aš tik dabar pamačiau, jog prie sienos išdėliotoje mano knygų parodėlėje atversti ir laikraščiai su gimtosios Lietuvos reklamos agentūros produkcijos pavyzdžiais. Ir ypač daug buvo tokių, kuriuose reklamavome prekę be priekaištų — Vilniaus gražtus...

Na, o toliau — viskas vyko kaip visada... Kazys Bagdonavičius

Na, o toliau — viskas vyko kaip visada... Kazys Bagdonavičius

Na, o toliau — viskas vyko kaip visada... Kazys Bagdonavičius

Na, o toliau — viskas vyko kaip visada... Kazys Bagdonavičius

IŠ M. GORKIO "MIESČIONYS"

● Ir tu patinki man. Kadangi tu su saiku — protingas ir su saiku — kvailas; su saiku — geras ir su saiku — blogas; su saiku doras ir niekšingas, bailus ir narsus... tu pavyzdingas miesčionis. Tavyje puikiai įsikūnija trivialumas... ta tēga, kuri nugali ne didvyrius ir gyvuoja, gyvuoja ir džiūgančia.

● Galvijai tokio dydžio, kaip aš, nebūna pikti — tu neišmanai

zoologijos. Gamta gudri. Nes jeigu prie mano jėgos pridėsi pyktį — kur tu pabėgsi nuo manęs?

● Verčiau gerti degtinę, negu žmonių kraują... juo labiau kad dabartinis žmonių kraujas — skystas, bjaurus ir neskanus. Sveiko, skanaus kraujo mažai beliko — viską iščiulpė.

Vilnius, 1988 m. liepos 21 d.

Taip amžiaus pradžioje atrodė miesto rūmai [dabar Valstybinė filharmonija]. Istorinėmis 1918-ųjų pabaigos dienomis jų durys plačiai atsitvėrė Vilniaus darbo žmonėms ir, komunistų pasiūlymu, buvo Vilniuje paskelbta Tarybė valdžia.

TEN, KUR DŪKŠTAS

1909 m. archeologas L. Kšivickis kasinėjo Dūkšto piliakalnį prie Samanio ežero. Paaikšėjo, kad čia žmonės gyveno jau pirmame tūkstantmetyje prieš mūsų erą. O visai neseniai netoli šio piliakalnio melioratoriai užtiko 10 metrų ilgio kūrindą — slaptą gyventojų kelią, grįstą mediniais rąstais.

Už dviejų kilometrų nuo Dūkšto piliakalnio, miške, buvo apie 150 pilkapių. Deja, praėjusio amžiaus gale jie sunaikinti. 1909 m. juos tyrinėjo T. Daugirdas ir L. Kšivickis.

XVI a. Dūkšto dvaras priklausė

Mokykla ugdanti kūrybinius specialistus

Dešimt metų Kaune veikia 52-oji vidurinė profesinė technikos mokykla. Jos paskirtis — rengti specialistus respublikos meno gaminių įmonėms. Tai — profesijos, kurios industrializacijos epochoje pateko į retesniųjų sąrašą. Šiandien respublikos liaudies ūkyje dirba bene trijų tūkstančių profesijų specialistų būrys. Tačiau porceliano dekoruotojai, keramikai, pynėjos, medžio drožėjai, metalo apdirbėjai, kurių rankos kuria mūsų buitį puošiančius indus, baldus, suvenyrus, namų apyvokos reikmenis, skaičiuojami ne šimtais, o dešimtimis.

Kai kas šias profesijas bando prilyginti anų laikų amatininko darbui, bet tokia pažiūra klaidinga. Nūdienis meistras ugdomas kiek kitaip — mokykloje labai plačiai diegiamas estetinis auklėjimas, mokiniai mokomi mastyti kūrybiškai, ieškoti naujų darbo formų, skatinami kurti savo modelius. Tokia mokykla jiems tapo daug valandų mokymo programoje užimantys praktiniai darbai. Moksleiviai mielai jas leidžia dirbtuvėse. Ir ne vien leidžia, bet ir atlieka įvairių respublikos įmonių užsakymus. Šiomet tokių užsakymų mokykla jau gavo 33 tūkstančių rublių sumai.

Geriausios moksleivių kūrybiniai darbai eksponuojami parodose. Neseniai tokia ekspozicija buvo surengta šalies Liaudies ūkio pasiekimų parodoje. Kauniečių moksleivių darbai ten buvo įvertinti antrojo laipsnio diplomu.

Vytas Lingaitis

Nelaimė parodys, ar turi draugą, ar tik jo vardą.

K. Ušinskis

Vilnis, 1988 m. liepos 21 d.

kunigaikščiams Giedraičiams, vėliau — Stabarauskams. 1573 m. dvaras perėjo ponų Rudaminų nuosavybėn. 1601 m. čia pastatyta pirmoji bažnyčia.

Vėliau šis dvaras atiteko Zanamams, kurių atžala Tomas Zanas mokėsi Vilniaus universitete kartu su Adomu Mickevičiumi, priklausė garsiosioms filomatų ir filaretų draugijoms.

Sakoma, kad Dūkšto dvare dažnai buvodavęs ir pats A. Mickevičius, todėl liepų alėja ir pavadinata jo vardu. Gerkonių parke iki šiol guli akmuo, prie kurio anksčiau buvo pritvirtintas A. Mickevičiaus bareljefas. Šiame dvare mėgo lankytis dar viena žymi to meto asmenybė — Vilniaus universiteto tapybos katedros profesorius Janas Rustemas, Ukrainos liaudies dainiaus T. Ševčenkos mokytojas. Manoma, kad po 1831 metų sukilimo numalšinimo, carui Nikolajui I uždariusi Universitetą, šis menininkas čia gyveno iki savo paskutinių dienų. 1835 m. jis buvo palaidotas Dūkštų dvaro bažnyčios rūsyje. Deja, po bažnyčios gaisro J. Rustemo kapo vieta tapo nežinoma.

Paskelbus 1861 m. vasario 19 d. manifestą, pradėjo bruzdėti Dūkštų dvaro valstiečiai. Valsčiaus viršaitis Griškėnas atsisakė pripažinti „taikos tarpininką“ ir perėjo į valstiečių pusę. Valstiečiai pareiškė kad į priverstinius darbus jie daugiau nebeis, nors juos ir užmuštų. Jie sunaikino visus valsčiaus valdyboje buvusius dokumentus bei knygas. Tik į dvarą atsiųstas ulonų eskadronas numalšino valstiečių pasipriešinimą.

Dūkšto dvaro kapinaitėse palaidotas garsusis pomologas Adomas Hrebnickis. Staniškių—Rojaus vienkiamyje (netoli Dūkšto) ir dabar dar yra išlikę jo unikalaus, visą gyvenimą rinkto sodo likučiai. 200 ha plote dabar veikia Vytėnų sodininkystės-daržininkystės bandymų stoties atramos punktas su mokslinėmis laboratorijomis ir bandymų sklypais. Rojuje yra ir A. Hrebnickio memorialinis muziejus. Šis nuostabus žmogus ne tik tyrė Lietuvos vaismedžius. Jam rūpėjo, kad ir aplinkiniai pamėgtų sodininkystę. Ne veltui Dūkšto apylinkėse yra daug sodų.

1859—1862 m. pro Dūkštą buvo nutiestas geležinkelis Peterburgas—Vilnius—Varšuva. Dūkšte buvo pastatyta geležinkelio stotis, o dvaras ėmė augti į miestelį. 1861 m. čia įvyko pirmasis streikas Lietuvoje, kuris tęsėsi tris sa-

Aplankykite Lietuvą

Abiejų pažangiųjų laikraščių ("Vilnius" ir "Laisvės") aktyvas šiemet organizuoja septynias turistines grupes vykti į Lietuvą. Kaip visuomet, grupės Vilniuje pasitiks Tėviškės draugija. Šių grupių turistai turės progą aplankyti savo gimtąsias vietas, pabuvoti su giminėmis, draugais bei pažįstamais.

Jau susitarta, kad visais kelionės reikalais rūpintųsi American Travel Service Bureau agentūra, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643, telefonas (312) 238-9787. Dėl daugiau informacijų kreipkitės į "Vilnius" įstaigą, 3116 S. Halsted St., Chicago, Il. 60608, telefonas (312) 842-7325.

Grupės išdėstytos sekamai:

Išvyks ir atvyks	Kur kiek naktų nakvos
Gegužės 24 ... Birželio 12	Maskvoje 2, Vilniuje 15, Maskvoje 1
Birželio 20 ... Liepos 9	Maskvoje 2, Vilniuje 15, Maskvoje 1
Liepos 5 ... Liepos 20	Maskvoje 2, Vilniuje 10, Maskvoje 2
Rugpj. 8 ... Rugpjūčio 29	Belgrade 1, Maskvoje 2, Vilniuje 15, Moscow 1, Belgrade 1,
Rugpj. 29 ... Rugsėjo 12	Maskvoje 2, Vilniuje 10, Maskvoje 1
Rugsėjo 6 ... Rugsėjo 25	Maskvoje 2, Vilniuje 15, Maskvoje 2
Spalio 4 ... Spalio 19	Maskvoje 2, Vilniuje 10, Maskvoje 2

Kaštus

Pirma grupė iš Čikagos \$2315.00, iš New Yorko \$2205.00
 Antra grupė iš Čikagos \$2415.00, iš New Yorko \$2305.00
 Trečia grupė iš Čikagos \$2150.00, iš New Yorko \$2040.00
 Ketvirta grupė iš Čikagos \$2415.00, iš New Yorko \$2305.00
 Penkta grupė iš Čikagos \$2150.00, iš New Yorko \$2040.00
 Šešta grupė iš Čikagos \$2415.00, iš New Yorko \$2305.00
 Septinta grupė iš Čikagos \$1825.00, iš New Yorko \$1715.00

P.S. Kadangi lėktuvais keliauti kainos nėra pastovios, tai ir su šiomis grupėmis keliauti į Lietuvą, iškeliavimo metu, gali būti truputį brangiau ar pigiau.

Adm.

waites. 45 akmenskaldžiai, dirbę prie geležinkelio tiesimo, pareikalavo, kad darbdaviai pagerintų darbo sąlygas. Caro valdžia streiko vadovus suėmė, o dalį streikuojančių išplakė rykštėmis.

Lenkų okupacijos metais (1920—1939 m.) Dūkšto miestelis buvo valsčiaus centras.

Gražios, vaizdingos Dūkšto apylinkės. Vos už 2 kilometrų nuo miestelio tvyluoja Dysnų ežeras. Tai — antras pagal didumą ežeras Lietuvoje. Ežere — 5 salos.

Į šiaurę netoli Dūkšto — to paties pavadinimo ežeras.

Tai, kad Dūkšto apylinkėse galima plėsti žuvininkystę, dar praėjusiam šimtmečiu pastebėjo

Lietuvos žuvininkas pradininkas Mykolas Girdvainis. 1881 m. jis Gerkonyse įsteigė žuvininkos įmonę, kur pirmą kartą pasaulyje dirbtiniu būdu buvo apvaisinti ir išinkubuoti seliavos ikrai.

1943 m. liepos 13 d. Dūkšte po kankinimų hitlerininkai nužudė tarybinę partizanę M. Melnikaitę, kuriai po mirties suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrės vardas.

Šiandien miestelyje veikia kuro aparatūros remonto gamykla, Ignalinos sviesto gamyklos cechų, kepykla, žemės ūkio bandymų stotis, kitos įmonės. Yra vidurinė mokykla, ligoninė, vaistinė, kitos socialinės sferos įstaigos.

Simas Rainiškis

Detroit, Michigan

Mirimai

Gegužės 14 d. senelių gydymo namuose mirė buvusi Klubo narė, Helen Umaras, sulaukusi 90-ties metų amžiaus. Buvo sukremuota. Nuliūdime paliko sūnų Tom, dukrą Nina Berke, žentą Donald Berke, anūkus, Wayne ir Larry, ir kitus gimines. Prieš keletą metų mirė velionės vyras Jim Umaras. Jis buvo gausus aukotojas laikraščiams "Vilnis" ir "Laisvė", bei nuolatinis skaitytojas.

Birželio 8 d. Toronto, Ont., Canada Sunnybrook ligoninėje mirė širdies ligos ištiktas, gerai žinomas windsorietis Charles Stankus, sulaukęs 84 metų amžiaus. Ka' jo žmona Stella mirė 1987 metais spalio mėn., velionis iš Windsor persikėlė į Toronto ir apsigyveno pas dukrą. Buvo pašarvotas Morris Funeral namuose, Windsore, palaidotas birželio 11 d. Greenlawn Memorial kapinėse prie savo rūsių žmonos. Nuliūdime paliko dukrą Catherine Trumble ir sūnų Victor Gross, daug giminių Lietuvoje ir draugų Amerikoje.

[Nukeliai 8 pusl.]

[Atkelta iš 7 pusl.]

Naujas daktaras

Birželio 11 d. Chicagoje pabaigė daktaro mokslą David Rye ir per vienus metus atliks praktiką Walter Reese General ligoninėje, Chicagoje. Vėliau per du metus praktikuos ir gyvens University of Chicago ligoninėje. Jo tėveliai Bertha ir Tony Rye, yra nepaprastai laimingi. Abu tėveliai yra Detroito Lietuvių klubo nariai; Bertha Rye — LDS centro valdyboje direktorė. Tėveliai darbuojasi LDS 21 kuopoje ir su LDS bowleriais. Giminaičių daktarais didžiuojasi ir dėdė ir dėdienė Alfons ir Emma Rye bei jų šeima.

Pavaišino cepelinais

Po Detroito Lietuvių klubo mėnesinio susirinkimo balandžio 24 d. įvyko staigmena. Klubietė Ada Telyčėnas ir baro prižiūrėtoja Franciška Televičienė pagamino lietuviškų cepelinų. Joms pagelbėjo Antonette Garelis, Emma Rye ir Mary Nienius. Cepelinai su grietine ir spurgučiais buvo nepaprastai skanūs. Prie to, paminėjimui mirusio klubiečio Frank Ulinsko, jo sūnus Algirdas Olin (Ulinskas) susirinkusiems fundijo prie baro gėrimų.

Sukaktuvės

Birželio 5 d. klubiečiai Estelle Smith ir jos vyras John minėjo savo 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį-šventę. Iš Texas valstijos atskrido jų sūnus Ricky su žmona ir sūneliu. Juos sveikino ir kitas jų sūnus Kenny su šeima; sesutė Antonette ir Kęstutis Gareliai ir kiti giminės. Estelle Smith yra detroitiečių muzikė; jos vyras John (Smitrevičius) — Detroito Lietuvių klubo sekretorius. Mes visi sveikiname Estelle ir John jos sukaktuvių progą ir jiems linkime daug linksmų metų.

LDS bowleriai

Po ilgo žieminio darbo, pagaliau įvyko nacionalis LDS 37-tas bowlerių turnyras Detroito. Dalyvavo 119 vyrų ir moterų. Turnyras ir visi kiti parengimai įvyko gegužės 13, 14 ir 15 dienomis. Užbaigus varžytynes turnyre, įvyko svečių iš kitų miestų ir vietinių pagerbimas Masonic Temple, Dearborne. Buvo įvairiausio maisto gėrimų ir geras orkestras šokiams. Rytojaus dieną gegužės 15 d. buvo suruoštas banketas ir išdalinimas premijų. Turnyro komitetas; Janice Brazas, Karen Arndt, Ruth Gugas ir Alfons Rye, Kęstutis Garelis atliko svarbią darbą sutvarkę sąskaitas kompiuteriu.

Vietinių bowlerių banketas

Birželio 5 d. Detroito Lietuvių klubo patalpose įvyko vietinių bowlerių banketas. Baigiant banketą ateinančiam sezonui išrinkta valdyba: pirmininku Tony Rye; vicepirmininku Chuck Tvaska; sekretoriu Bill Milus ir išdininku Alfons Rye. Nutarta visiems susirinkti į Klubu patalpas rugpjūčio mėn. aptarti ateinančio sezono eigą ir rugsėjo 17 d. pradėti kegliaus varžytynes.

Svečiai

Sionis dienomis iš New Orleans, Louisiana į Detroitą atskrido Nanette Cendrowski aplankė savo tėvelius Antonette ir Kęstutį Garelis.

• • •

Gegužės 19 d. Alice Buteniūtė

8

Stacey paminėjo savo gimtadienį. Ta progą iš Colorado valstijos buvo atvykę sūnus Kenny Stacey su žmona Judy ir šeima pasveikint savo mamytės, jos gimtadienio proga.

Klubietės sesutės Alda Liminskaitė ir Josephine Milus pasidžiaugė kai jas aplankė jų sesutė Jennie iš Kalifornijos valstijos.

Į LDS turnyrą iš Chicagos buvo atvykę David Rye su žmona Katherine. Iš Floridos atvyko buvę detroitiečiai Isabel ir Al Brazas su sūnum Johnnie.

Svarbi diena

Gegužės 19 diena Tvaskų šeimai buvo jų vedybinių metų minėjimas brolis Stanley Tvaska minėjo savo gimtadienius, ir tą pačią dieną buvo jų vedybinių metų sukaktis. Chuck su Minnie bei Stanley su Ann tą dieną praleido linksmi.

Stefanija

UŽPRENUMERAVO LAIKRAŠTĮ KETURIEMS SKAITYTOJAMS Į LIETUVĄ

Plačiai žinomas Amerikos pažangiesiems lietuviams, St. Petersburgo lietuvių Senior Citizens klubo prezidentas Stasys Kuzmickas užprenumeravo "Vilnių" net keturiems savo pažistamiems Lietuvoje. Tai nebe pirmas Stasio toks gestas. Dažnai jis laikraštį paremia ir stambesne suma.

Stasys Kuzmickas tuoj po Pirmojo pasaulinio karo, grįžęs iš Lietuvos į savo gimtąją Pensilvaniją kaip mat įsijungė į angliakasių lietuvių pažangų judėjimą. Jis labiausiai pasireiškė saviveikloje ir išsivystė į žymų balsingą solistą. Kas neatsimena "Mainerių kvarteto", nemaža gastroliavusio lietuvių didesnėse kolonijose! Stasys jame buvo nepavarduojamas tenoras.

Stasys Kuzmickas yra nemaža veikęs ir LDS judėjime; savo laiką buvo išrinktas netgi LDS Centro Komiteto nariu. Sumažėjus anglies kasyklose darbams, persikėlęs gyventi į Clevelandą, tuoj aktyviai įsijungė ir į clevelandiečių lietuvių pažangiečių judėjimą.

Išėjęs į pensiją ir poilsui persikėlęs į St. Petersburg, Fla., Stasys nenuleido rankų ramiai baigti savo gyvenimą. Stoją aktyviai dalyvauti Dainos Mylėtojų chore bei Lietuvių Senior Citizens klubo veikloje. Čia jis iškilo kaip pirmieji visuomenininkas, choro aktyvistas, nepavarduojamas solistas.

Pensininkas Stasys Kuzmickas jau neša beveik 80-ties metų amžiaus našta, bet jo energija jaunatviška. Kas penktadienį jis veikia Dainos Mylėtojų choro repetitijose, sezono metu kas šeštadienį jis dalyvauja Klubu pobuviuose. Choro bei Klubu narių susirinkimuose Stasys — pirmaeilis.

Laikraščio "Vilnius" kolektyvas juo džiaugiasi, kaip uoliu laikraščio skaitytoju ir rėmėju. —ka

LAIŠKAI IR PARAMA

Gerb. Juliau:

Siunčiu čekį už dvi prenumeratas: atsinaujino Ona Chapela ir užsiprenumeravo Paulinas Meškėnas. Vėliau gal gausiu daugiau.

Linkėjimai Nellei, Jonui, Antanui ir kitiems bendradarbiams.

Nellie Ventienė
New York, NY

Gerbiamieji "Vilnius" leidėjai:

Prieš kiek laiko gavau laišką

ATVYKSTA NEMAŽA LIETUVIŲ TURISTŲ

Rugsėjo paskutinėmis dienomis į Čikagą atvyks gausi visasąjunginė turistų grupė. Jos sudėtyje yra penki lietuviai. Vienas jų daugeliui pažįstamas "Tėviskės" draugijos darbuotojas, kiti meno darbuotojai. Spalio 2 dieną svečiai duos koncertą rusų-ukrainiečių salėje, 2757 W. Lemoyne Ave. Sekantį kartą apie tai bus plačiau. —ka

MILDA KUBILIENĖ PASIMOKINO

Gyvenanti Hot Springs, Ark., Čikagoje pažangiesiems žinoma Milda Kubilienė neatsigėrdama Viliaus Kavaliausko viešu atsisveikinimu per "Vilnių", savo bičiuliams Stasiui ir Annai atsiuntė laišką.

Be to, laiške rašo, jog pagal jos amžių laikosi dar neblėgai. Žinoma, šen ten suskauda, bet kaip namų apyvokos, taip ir apie namų darbus apcina. Sunkesniems darbams atlikti kai ką pasisamdo.

Bet štai! Neseniai Milda pasamdė du vyrus apgenkti medžių šakas ir apkarpyti krūmus. Tai ne lengva jiems buvo, bet per kelias valandas apsiimtą darbą atliko. Maniau, kad už atliktą darbą pareikalavsi poros ir kiek daugiau simtų dolerių, Milda laiške rašo. Jos nuostabai tie du vyrai pareikalavo \$660.

Tai pamoka, jog reikia iš anksto susiderėti, kiek ims už darbą, kurio atlikimui ką nors samdai, Milda storai pabrėžia laiške. —ka

pranešiantį, kad "Laisvė" nebeišidinės ir atsiuntė "Vilnius" adresu, kad užsiprenumeruotų. "Laisvė" buvo mano vyro Frenk Petrauskas, bet jau keleri metai prabėgo, kaip jis miręs. Todėl "Vilnių" užsiprenumeruoju savo vardu ir pasiunčiu čekį \$15 už prenumeratą.

Paulina Petrauskas
Shrewsbury, Mass.

Sanpetersburgietė laikraščio vadininkė Mary Brennan dažnai administratoriui Julijui Urbikui atsiunčia laiškų ir visuomet juose randame idėją čekį. Šį kartą atsiuntė \$80 už 4 prenumeratas į Lietuvą.

Laiške tarp kitko Mary rašo, jog Klubas baigė parengimą sezoną birželio 25 dieną. Parengime dalyvavo apie 50 žmonių, taip pat ir fotografas Walter Aleveckas. Mary ketina nuotraukų atsiųsti ir "Vilniai".

Liūdniausia laiške dalis, kur apgailėstaudama mini, jog motiną turėjo paguldyti į senelių slaugymo namus. Jos motina plačiai žinoma ir mums čikagiečiams, retas kuris neatsimenam aktyvios vilnietės cicerietės M. Valaitienės. Apgailėstaujame, kad namų priežiūros jai nebeapkako. **Red.**

Ilgametė "Vilnius" skaitytoja Nellie Tomašiūnienė, iš Miami, Fl., ryšium su atminimu savo mylimo velionės vyro Charles Tomašiūno atsiuntė \$30 už atnaujinimą jai prenumeratos.

Kai Miameje veikė pažangių lietuvių Klubas, Charles Tomašiūnas kol buvo gyvas, aktyviai reikėsi Klubu veikloje. Daugelis jį atsimena kaip aktyvų darbuotoją, kai prieš daug metų gyveno Detroit, Mich. **Red.**

MIRĖ SIMTAMETĖ MARTHA GUŽAUSKIENĖ

Anne Krisiken ir Emilija White neseniai buvo suruošusios sulaukusiai šimto metų savo motinai Marthai Gužauskienei jubiliejinį pokylį, bet jubilatei nebeilgai teko gyventi. Liepos 5 d. negailėtinai mirė užpūtė jos gyvybės žiburėly. Atsiskyrė ji iš gyvųjų tarpo, palikdama giliame nuliūdime dukras, jų šeimas bei kitus artimuosius.

Liepos 9 d. ištaigingoje Lechaviečių kopyčioje, 9236 S. Roberts Rd., kur velionės kūnas buvo pašarvotas, prie karsto turiningą kalbą pasakė Frank Mikužis ir įvykstant atsisveikinimui su mirusia Martha Gužauskiene, skambėjo daina "Ko liūdi berželi", atliekant plačiai žinomai Giedraitienei ir Gerry Mikužienei. Vadovaujant laidotuvių direktoriui Povilui Ridikai, daugiau kaip mylios ilgumo automobilių vora velionę palydėjo į Lietuvių Tautines kapines, kur buvo palaidota šeimos sklype. Prie duobės laidotuvių direktorius dar trumpai papasakojo apie velionės nuėitą gyvenimo kelią ir šeimos vardu laidotuvių dalyvius pakvietė į Stumpe restoraną, kur vyko Marthos atminimui skirti pietūs.

Kai miršta pažangietis, į šermenis bei laidotuves su juo atsisveikinti susirenka daugiausia velionies bendraamžiai. Marthos Gužauskiene laidotuvėse buvo kiti taip. Kaip šermenyse, taip ir laidotuvėse buvo beveik vien tik jauni.

ni jauni. Daugiau kaip 80 metų gyvenant jai Čikagoje, jos vardas plačiai buvo išgarsėjęs kaip senioje kartoje, taip ir tarpe jos vaikų — jaunojoje kartoje. Daug kas ją laikė Čikagos pažangių lietuvių matriarche.

Plačiau apie Marthos Gužauskiene nuėitą gyvenimo bei visuomeniniame judėjime kelią bus plačiau kitoje laikraščio laidoje.

A-nas

ADOMAIČIAI TURI SVEČIĄ IS LIETUVOS

Plačiai žinomi vilniečiams Stasys ir Monika Adomaičiai susilaukė svečio iš Lietuvos — telsiečio Julijono Rudžio, Monikos tėvo. Svečias čia Amerikoje ketina pavičėti iki lapkričio 27 dienos. Po kelerių metų nesimatymo džiaugiasi Monika savo tėvu, jos sūnus Arūnas tėveliu, Stasys savo uošviu taip, kaip ir kiekvienas tokiame atvejuje džiaugiasi.

Adomaičiai yra Willow Springs gyventojai gražioje rezidencijoje, paskendusioje žaliuojančiuose ažuoluose. Tenka laukti, kad Adomaičiai sveičiui parodys ir kitokią Ameriką.

Sveičiui linkėtina nenuobodžiauti ir geriausios sėkmės sveičioje šalyje. **X.**

ISVYKO Į MASKVĄ GYDYTIS

žinoma rusų-ukrainiečių aktyvi darbuotoja June Meka šiomis dienomis išvyko į Maskvą gydytis. Ji sunegalavo akimis, ten jai bus padaryta komplikota operacija ant akių. Galvoja, kad užtruks Maskvoje mažiausia mėnesį, o gal savaitę kitą ilgiau.

Vilnius, 1988 m. liepos 21 d.